

111
23 e
ile

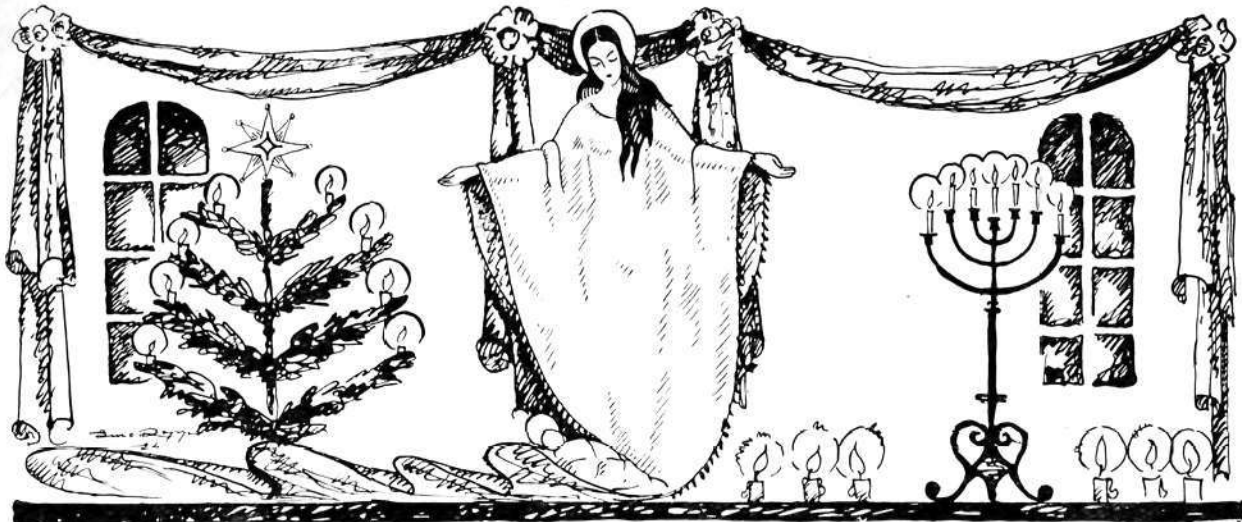

JOULUPUKKI

25:des 1924 Vuosik.

OSAKEYHTIÖ VALISTUS HELSINKI

Sun luonas, juhlaista joulupuu.

Sun luonas, juhlaista joulupuu,
taas muistot parhaimmat uudistuu.
Mä jälleen katsehen, hellän, hyvän
nyt tunnen kutsuen lähestyvän.

Sen pyhä loiste niin kirkas on
kuin valo puhtain auringon;
sen taivahassa ma nähnyt lienen,
miss' ensi koti ol' lapsen pienen.

Ma vaivun hiljaisna eteen sen
ja nöyrin mielin ma rukoulen:
„Sun kirkas liekkisi, auttajani,
suo aina palaa mun sielussani.

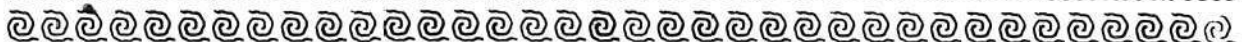
Mun tartu käteeni hellästi
ja johda horjuva kulkuni,
kaikk' kiusaukset mun tieltän' poista
ja suojaa vaaroista, vahingoista!

Niin seiso aina mun vierelläin
ja valvo töitäni, leikkejäin,
sa siunaa keväisen elon hetket
ja kodin rauha ja kouluretket!

Kun luota lapsuuden joulupuun
ma kuljen myrskyyn ja taisteluun,
mun turvas tuntea silloin anna
ja armos voimalla johda, kann!

Suo lapsen uskoni säilyä
ja tietä viittoen päilyä
mun sydämmessäni siihen asti,
kun syliis nukun ma turvaisasti!“

Eemeli Etelälahti.

Jouluajatuksia.

Joulupukille kirj. A. W. Kuusisto.

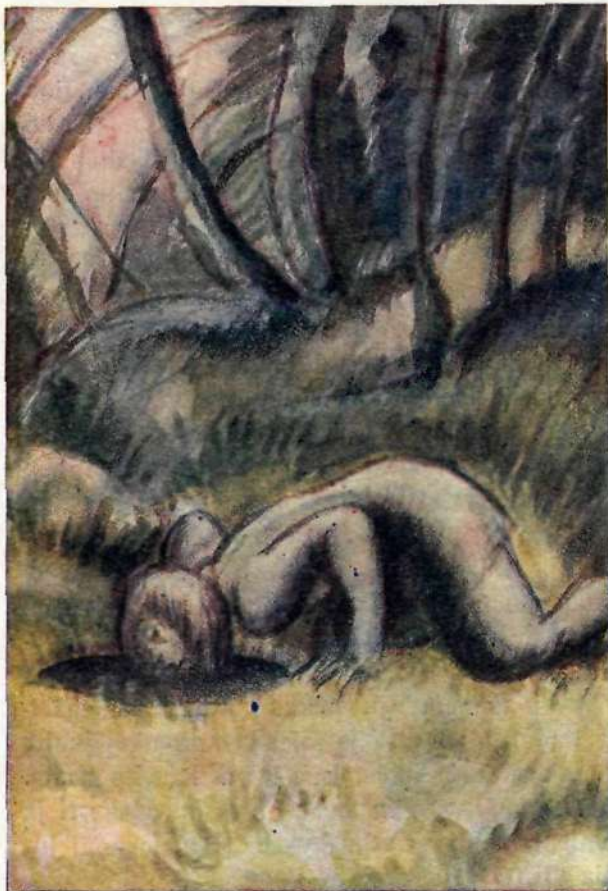
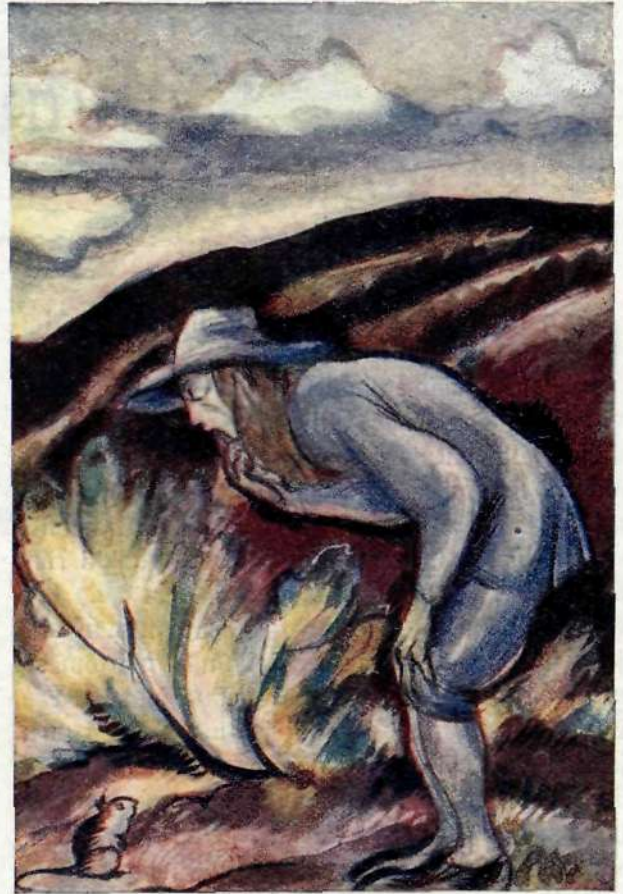
Oli kirkas toukokuinen sunnuntiaamu. Järven jäät olivat lähteneet, keväinen puro kohisi voimakkaasti, linnut visertelivät koi-vikossa, jossa lehdet olivat vast'ikään hiirenkorvalle puhjenneet. Kukahtipa käkikin siihen. Maasta nousi hento heinävarsi. Sen käressä kimmelsi kastehelmi, joka kirkkaana kuin timantti säteili tuossa luonnon temppelissä. Kaikki siinä oli pyhää, kaunista ja suurta. Mutta tällä kertaa oli minusta kaunein tuo hento heinävarsi, joka juur'ikään oli noussut esiin näkymättömästä maailmasta. Tiesin että se vahvistuu, kasvaa, tulee vielä nupulle, kukkii ja tuottaa hedelmän, joka putoaa maahan, kunnes se taas sieltä nousee uudestaan, ei enää yksinäisenä, vaan moninkertaisena. Se heinävarsi, kastehelmi ohimollaan, oli kuin pieni kuninkaanlapsi; se luonnon temp-peli oli kuin valtiaan linna, ja kevät-puron kohina ynnä lintujen laulu olivat kuin ihana kuoro, joka ylisteli tuon hennon olennon ihanuutta ja onnea.

Oli toukokuinen sunnuntiaamu. Mutta sielusa-ni tuntui kuin olisi ollut joulu. Ja joulu se minulle olikin. Olinhan siinä seurakunnan paimena pyhäaamuna valvomassa mietiskellen, millä ruokkisin sitä kansaa, joka pian satalukuisena oli kokoontuva jumalanpalvelushuoneeseen. Ympä-röihän siinä minua Herran kirkkaus, kuten Bet-lehemin paimenia jouluyönä. Kuulinhan siinä en-kelten laulua, kuinka he ylistivät Jumalaa ja ko-rottivat Jumalan kunniaa korkeuksiin sekä toi-vottelivat »maassa rauhaa ihmisten kesken, joihin Jumalalla on mielisuosio». Ja näinhän siinä hen-nossa heinässä, jonka huipulla kimmelsi timantin kirkas kruunu, kuvan hänestä, joka tuli pieneksi meidän tähtemme, että me hänen kauttaan suu-riksi tulisimme, näin kuvan Jeesus-lapsesta, joka saapui tänne kuin ilmestys näkymättömästä maa-ilmasta, syntyi hentona lapsena, kasvoi ja yleni vaatimattomana mutta kuitenkin niin kauniina, että eräs hänen uskotuista ystävästään jälestäpäin todistaa: »Me katselimme hänen kirkkauttaan, kirkkautta seffaista, kuin ainokaisella Pojalla on Isästä, täynnä armoa ja totuutta.» Näin myös-kin sen, että hänessä puhkeavat kauneimmat ar-mon ja totuuden kukkaset ja että hänen kaut-

taan kypsyvät vanhurskauden ja rakkauden he-delmät. — — — Näin myös kuinka ihminen on julma, kun se vainosi häntä, katkaisi hänen elä-mänlankansa poikki, jopa vei hänet ristinpuuhun kuin pahantekijän. Mutta näen hänet sielläkin yhtä kirkkaana Jumalan lapsena kuin piennä äi-tinsä helmassa, alistuen vapaaehtoisesti kuolemaan, josta Isä hänet herättää tuottamaan vielä paljon hedelmää onnettomalle ihmiselle. Näen vielä hä-nen seurustelevan rakkaimpiensa kanssa kuolleista nousemisensa jälkeen, kunnes taivaat aukenevat ja hän siirtyy siihen meiltä salattuun maailmaan, josta hän oli tullutkin. Eikä hänen siunauksensa ole vielääkään loppunut, vaan se Pyhänä-Henkenä tiuhkuu kuin keväinen sade virvoittamaan ja uu-distamaan ihmistä ja ihmiskuntaa. Ja kerran ylis-tävät läiset enkelikuorot häntä Jumalan pyhän istuimen ympärillä taivaassa. Tuota nähdessä ja ajatellessa vietti sieluni riemukasta joulujuhlaa keväisenä sunnuntai-aamuna.

*

Mutta palatkoot ajatukset siihen jouluun, jota nyt vietämme Suomen kylmissä saloissa. Ei ke-väistä juhlaa luonnon temppelissä, ei enkelten lau-luja, ei taivaan kirkkautta. Mutta kuitenkin pieni joulukuusi valoisine kynttilöineen loistamassa, ja harras virren sävel soimassa, johon isä, äiti ja lapset yhtyvät. Ja kun siinä sydämet nöyrtyvät ja hiljentyvät Pyhän Salatun edessa, lähenee nä-kymättömänä joulun ruhtinas, Taivaan Kunin-kaan lapsi, lämmittää mielet hyvyteen ja rak-kauteen. Ja silloinpa alkaa sekä lasten että van-hempain katseet kirkastua, unehtuvat maiset mur-heet ja siellä täällä kirkas kyynelhelmi kimaltaa todistaen, että vielä on tie taivaasta auki eksy-neen ja heikon ihmisen luokse, että vielä on yl-häällä armon ja totuuden Herra, joka tuo mei-dänkin mieliimme taivaan armoa ja totuutta, va-pahtaa meidät synneistä ja antaa meille rauhan ja hyvän tahdon. Ja vaikka ei kuulukaan enkel-ten laulu, on tuvissa ja saleissa kuitenkin joulu, tuo salaperäinen juhla, jona taivas lähenee maata, Jumala ihmistä, niin hellästi, yksinkertaisesti ja kauniisti, kuin voi tehdä yksin Hän, joka on Ju-mala ylistetty iankaikkisesti.

Onnea tuottava ilo.

Joulupukille Rudolf Koivun tekemä kuvasarja.
Sanat sommitellut Alpo Noponen.

*Oli murheinen tytär kuninkaan.
Ei hymyhyt häneltä taipunut poski.
Hän kantoi synkkänä huoliaan,
ja mielehen taaton se tuimasti koski.
Niin antoi kuningas kuuluttaa,
että nauramahan ken prinsessan saa,
hänen valtakunnasta puolet on,
ja jos mies hän on nuori ja naimaton,
hän prinsessasta saa puolison.*

*Heti nähdään kuninkaan linnahan
väkijoukkojen suurien virtaavan;
kukin parhaintaan siellä yrittää,
mutta synkiksi prinsessan kasvot jää.*

*Eräs poika köyhä, niin kerrotaan,
oli valtakunnassa kuninkaan;
hän talossa rikkaassa palveli,
ja tehnyt kun oli työtä vuoden,
niin isäntä kahmalon kultaa tuoden*

sanoi hänelle: »Tässä on palkkasi!»
 Moni riemastunut siit' olisi kai,
 mut pojan mielehen pelko sai;
 ei liikaa tahtonut ottaa hän:
 rahan yhden hän valitsi, pienimmän.
 Niin tietänsä alkoi hän kulkea
 ja huomasi lähtehen laaksossa;
 kun janoissaan hän sen astuu luo
 ja kumartuin vilvasta vettä juo,
 povitaskusta rahansa kultainen
 pois luiskahti, katosi lähteeseen.

Mikä muu nyt poikasta auttoikaan
 kuin työhön ryhtyä uudestaan;
 taas vuoden täyden hän ahkeroi,
 taas isäntä kahmalon kultaa toi,
 ja poikanen, noutaen mieltähän,
 rahan yhden taas valitsi, pienimmän,
 niin tietänsä jälleen hän vaelsi,
 joi lähteestä, rahansa hukkasi.

»Kai työtäni kunnolla tehnyt en,
 kun palkka ei taskussa kestä.
 Pois virheeni tahdon ma pestä», —
 niin arveli poika, ja kolmannen
 hän vuoden uutterimmasti
 taas uurasti loppuhun asti,

(Jatk. 2 lehden takana.)

HALTIATTAREN LAHJA.

Joulukertomus. Kirj. Tyyne Haapanen-Tallgren. Kuvittanut Rudolf Koivu.

Nelitoistavuotias Elsa oli matkalla kotiinsa tuomarin luota, missä hänellä päivisin oli paikka lastenhoitajana. Oli vain muutama päivä joulun, ja ilmakin oli kääntynyt niin jouluiseksi kuin vain harvoin pääkaupungissa. Päivällä vielä oli ollut suojia, mutta nyt olivat kadut jäässä ja sateli vähän lunta. Koko suuri, humiseva kaupunki aivan kuin sykähteli joulukiirettä ja iloista odotusta.

Mutta Elsan mieli ei ollut jouluinen. Hän oli väsynyt. Lapset olivat olleet vaivalloisia. Leenalla oli nuhan alkua — eiköhän vain ollutkin saanut sitä eilen, kun he olivat olleet vähän liian kauan ulkona. Mutta lapsia oli aina niin vaikea saada ajoissa sisälle. Päivällisellä Heikki ei tahtonut antaa Elsan syöttää itseään ja kaatoi maitolasinsa. Tuomarinrouva oli tyytymätön. Ja kotona äidillä oli kovin vähän rahaa. Vuokrat ja verot, puut ja vaatteet — Elsa tiesi, mitä ne kaikki merkitsivät. Ei tulisi mitään hauskaa joulunviettoa äidille ja Einolle ja hänelle tänä vuonna.

Ja sittenkin oli kaikkein pahinta se, että tuomarinrouva oli sanonut, ettei Elsa aattoiltanakaan pääsisi kotiin ennenkuin lapset nukkuvat. Ja se voi kestää kauan. Nelivuotias Leena kiihtyi ja innostui aina vähimmästäkin, ja silloin uni viipyi. Ja sen tiesi, että aattoiltana lapset joutuivat sänkyynkin vasta myöhään. Entä Heikki sitten, tuo paksu pieni poika, jolle usein sai laulaa äänensä käheäksi!

Elsa laahusteli jalkojaan kuin vanha ihminen. Elämä tuntui raskaalta. Tällaista se tulisi aina olemaan — työtä ja tuskaa, niinkuin Miina tati oli sanonut?

Elsa oli nyt joutunut pois keskikaupungilta. Kääntyessään eräälle syrjäkadulle hän näki pienen vanhan mummon, joka oli pysähtynyt poimimaan maasta jotakin. Se oli kai joku kaupustelija, koska hänellä oli korikin. Mutta kori oli kaatunut ja tavarat hujan hajan kadulla.

»Voi sinä kiltti tyttönen, tule auttamaan minua vanhaa!» pyysi mummo. »Oli niin liukas etten pysynyt pystyssä, kori kaatui ja jalkaan sattui. Ja vielä on matkaa kotiinkin.»

Elsa oli kyllä itse väsynyt, ja matkaa hänelläkin oli kotiin. Mutta hän oli hyväsydäminen tyttö, ja vanha mummparka sääliitti häntä. Hän kumartui maahan ja poimi nuorilla vikkeliillä sormillaan kadulta kaikki nuo pienet napit, hakaset, nauhakääröt ja lukkoneulat, joita korista oli pudonnut. Hänen tarkat silmänsä löysivät ne

helposti, kun katulyhtykään ei ollut kaukana. Tuota pikaa kori oli taas kunnossa. Mummo kiitteli ja yritti lähteä edelleen, mutta oli taas vähällä liukastua ja pysähtyi huokaisten.

Elsa tunsu itsensä niin nuoreksi ja voimakkaaksi tuon pienen mummon rinnalla. Väsymyksestä hänellä ei ollut enää mitään tietoa.

»Minäpä tulen saattamaan teitä,» sanoi hän iloisesti. »Antakaa vain kori tänne, ja nojatkaa sitten minuun. Missä asutte?»

Mummo mainitsi kadun ja numeron, joka oli kyllä vähän kaukana Elsan kotoa, mutta mitäs siitä. Mummo oli mielissään, ja sitten alkoi hidasa vaellus pitkin liukkaita syrjäkatuja. Kori painoi toisella käsivarrella, ja mummo nojasi toiseen aika raskaasti. Mutta Elsan oli ihmeellisen hyvä olla. Oli kuin jotakin lämmintä olisi virrannut mummon kuluneesta villaröijystä hänen omaan, vähän pieneksijääneeseen talvitakkiinsa ja siitä aina sydämeen asti.

Matka oli siksi jännittävä, että heillä oli tuskin aikaa puhella. Mutta kun oli tultu huonosti valaistuun porraskäytävään sille ovelle, jota mummo sanoi omakseen, ja kun Elsa niiasi hyvästiksi ja aikoi lähteä, tarttui mummo hänen käteensä ja sanoi:

»Jumala siunatkoon sinua, lapsikulta. Muuta palkkaa en osaa antaa. Ole aina yhtä reipas ja hyvä tyttö.»

Elsa lähti kotimatkalle kepein askelin. Miksi, miksi hänen oli niin hyvä olla? Yhtäkkiä hän pysähtyi. Outo ajatus välähti hänen mieleensä.

Entä jos tuo mummo oli haltiatar?

Elsa, tuo iso nelitoistavuotias tyttö oli vielä aika lapsellinen. Sitä sanoi äiti usein, ja sitä olivat toiset koulussa sanonnet. Nyt kai häntä vasta oikein lapsetti. Mutta sille ei voinut mitään. Tuo mummo oli haltiatar!

Hän oli toiseenkin kertaan lukenut tuomarin lapsille ääneen satuja haltiatarista, jotka köyhän mummon haahmossa osuivat niin paimentyttöjen kuin prinsessain tielle. Joka heitä auttoi, se tuli onnelliseksi. Miksi hänen muuten olisi tullut niin hyvä mieli heti kun oli auttanut tuota kaupustelijamummoa? Ihan varmaan mummo oli haltiatar!

Elsa jatkoi matkaansa hypinkengässä. Mitä mummo oli sanonut hänelle? Se oli tarkasti painettava mieleen.

»Jumala siunatkoon sinua, lapsikultaa. Muuta palkkaa en osaa antaa. Ole aina yhtä reipas ja hyvä tyttö.»

Reipas ja hyvä tyttö! Mikä nyrpeä raukka hän olikaan äsken ollut! Vaikka oli nuori ja terve ja omisti kodin, äidin ja pikkoveljen... Ja hyvän paikankin hän oli saanut, ja kykeni auttamaan äitiään niinkuin isompikin tyttö.

Haltiatar, haltiatar! Reipas ja hyvä tyttö. Kertoisiko hän kotona, mitä oli tapahtunut? Ei. Haltiatarten lahjoista ei koskaan saa kertoa, ei kenellekään. Mutta hänellä oli nyt oma hauska, hauska salaisuutensa.

Ja kun Elsa viimein ehti kotiin, ihmetteli äiti tyttänsä silmien kirkkautta. Äidilläkin oli ollut raskas päivä, mutta Elsan vastustamaton hyväntuulisuus tarttui häneen.

»Se johtuu vain joulusta, äiti.»

Joulusta, niin. Äiti huokasi. Tuskin hän ehtisi ja jaksaisi edes joulusiivoja tehdä heidän ainoassa huoneessaan. Joululahjoista ei kannattanut puhua. Hyvä jos saataisiin kunnollinen joulupuuro.

»Mitä siitä, äiti. Kyllä me ehdimme siivot tehdä josakin välissä. Onhan vielä muutama aamu ja ilta aikaa. Ja kai me aina jonkun joululahjan keksimme, sen verran vain että joku paketti saadaan.»

Seuraavina päivinä oli kiirettä ja touhua kaikkialla, eikä vähimmin tuomarin perheessä. Pienet lapset ovat sellaisina aikoina levottomia ja tiellä. Mutta tällä kertaa rouvan täytyi oikein ihmetellä heidän kiltteyttään ja tuomarillekin huomauttaa, että tuo Elsa on sentään kelpo tyttö, kun saa lapset viihtymään tällaisinkin päivinä. Elsa, hän ajatteli vain omaa ihastuttavaa salaisuuttaan ja tahtoi olla reipas ja hyvä tyttö. Ja samalla kaikki muuttui paljon helpommaksi. Kyllähän Leena osasi olla vaivalloinenkin, mutta hän oli myös niin sukkela ja hauska lapsi, ja juttua häneltä riitti loppumattomiin. Ja painava Heikki-poju oli pieni kullamuru, oikea Elsan poika.

Kun talossa on yksikin oikein reipas ja iloinen olento, joka uskollisesti koettaa parhaansa, keventyy koko elämä. Joulukiireistä selvittiin tuomarin perheessä tällä kertaa oikein hyvin. Mutta kylläpä Elsa tuli iloiseksi, kun rouva aatonaatoniltana sanoi:

»Sinä, Elsa, olet ollut niin reipas ja hyvä tyttö näinä joulukiireen päivinä, että minun ihan täytyy antaa sinulle ylimääräinen joululahja. Saat tästä vähän joulu-rahaa, että voit ostaa jonkun pienen lahjan äidillesi ja veljellesi. Ja huomenna sinun ei tarvitse tulla ennenkuin aamiaiseksi, että ehdit tehdä ostoksesi.»

Ja rouva painoi Elsan käteen uuden, sileän setelin. Viisikymmentä markkaa! Elsa olisi voinut hypätä korkealle ilmaan. »Reipas ja hyvä tyttö.» Siinä se taas oli. Haltiattaren lahja! Tätä rahaa ei tarvinnut säästää vuokraan eikä veroihin niinkuin kuukausipalkka aina oli säästettävä. Tällä sai ostaa joulukuusen ja kynttilöitä ja hyvää kahvi-leipää pyhiksi ja ehkä jonkun omenan ja tortunkin. Ja esiliinakankaan äidille ja painokuvia Einolle ja ehkä satukirjankin. Aikaisin vain liikkeelle huomisaamuna, että ehti saada jotakin aikaan.

Äiti oli aatopäivän kotona ja valmisti joulua lapsilleen. Johan he olivat Elsan kanssa vähän yrittäneet tehdä siivoa aamuin ja illoin. Reipas tyttö siitä Elsasta näkyi tulevan. Ei sillä niin helppoa aina ollut työssään, varsinkin näin joulun edellä, mutta osasipa se sentään pysyä virkeänä ja hyvällä mielellä. Hyvänä näyttivät sitä pitävän tuomarilla, kun kerran oli annettu niin paljon joulu-rahakin. Kun se nyt vain ehtisi kotiin ennenkuin tulee kovin myöhäinen.

Ja Elsa oli suurimman osan päivää tuomarilla, huvitti lapsia parhaansa mukaan ja auttoi minkä ennätti. Kyl-lähän ajatus mielellään karkasi omaan kotiin, jonne pääsisi vasta myöhään illalla, mutta silloin hän taas muisti haltiatar-tarta ja päätti olla reipas. Ja sitten syötiin päiväl-linen ja sytytettiin suuren kuusen kynttilät. Ja niiden valo kimalteli onnellisten lasten silmissä, kun joulupukki vihdoin soitti ovikelloa ja tuli sisälle tavaroineen.

»Mutta mitä Elsa saa? Mitä Elsa saa?» huusi Leena, odotettu nukke sylissään. Ja pikku Heikki nyki pukkia turkista ja hoki: »Mitä Elsalle, mitä Elsalle?»

»Elsalla on kyllä pakettinsa, mutta ehkä hän avaa ne vasta kotona,» sanoi tuomarin rouva hymyillen. Ja sisäkkö Selma antoi Elsalle parhaan joululahjan, kun lupasi panna lapset sinä iltana nukkumaan, että Elsa pääsisi vähän aikaisemmin kotiin. Elsakin oli aina koettanut auttaa häntä.

Kyllä oli tuomarin kaunis huoneusto ollut hauska ja jouluinen, mutta mikään ei sentään vetänyt vertoja omalle pienelle kodille, joka hohti puhtauttaan, kun Elsa joului-ltana avasi oven, paljon aikaisemmin kuin luultiinkaan. Pöydällä oli valkea liina, ja kuusi, jonka Elsa aamulla oli ostanut, oli tuore ja vihreä. Äiti juuri hääriäli joulu-puuron äärellä ja Eino poika pani puita pesään.

Ja sitten sytytettiin kynttilät ja laulettiin virsi, syötiin puuro ja juotiin joulukahvit. Eino sai painokuvansa ja kirjansa, ja äiti esiliinakankaansa. Eikä Elsakaan ilman jäänyt. Paketteja oli useampia kuin osattiin aavistaakaan, sillä tuomarinrouva oli tyytyväinen pikku lastenhoitajaansa, ja äiti itse oli Elsan innostuksen tartuttamana »keksinyt jotakin». Näin hauskaa joulua ei Elsalla ollut kai koskaan ollut. Ja koko ajan hän muisti haltiatar-tarta, jota hän mielestään sai kiittää kaikesta. Se mielen lämpö, joka häneen oli tullut tuona iltana, ei ollut päässyt haihtu-maan, ja oman kuusen kynttiläin hohteessa se nousi kirkkaimmilleen.

* * *

Vuosien kuluessa Elsa vähitellen ymmärsi, että haltiatar kai sentään oli vain tavallinen kaupustelijamummo. Mutta silloin hän oli jo niin kauan koettanut olla reipas ja hyvä tyttö, että hänestä todella oli tullut sellainen. Ja hän ymmärsi myös, että hän tuona hetkenä kuitenkin oli saanut lahjan. Että reipas, valoisa mieli ja hyvä, auttavainen sydän ovat oikeita sadun haltiattaren lahjoja, jotka voivat luoda aurinkoa elon vaeltajan tielle ja tehdä hänen askeleensa kepeiksi.

(»Onnea tuottava ilo». Jatk. 2 lehden takaa.)

ja sitten nöyränä palkaks hän
rahan valitsi pienistä pienimmän.
Kun hän saapui lähteellen nyt,
niin raha ei taskusta mennyt,
ja ne toisetkin pohjasta nousi,
veen pinnalla kirkkaina sousti.

Ne poika korjasi riemuissaan
ja lähti eellehen astumaan.
Ohi pellon kaartaessahan
hän hiiren kuulevi haastavan:
»Hei, poika, hiirelle raha suo,
niin apua joskus hän sulle tuo!»

Min hiiri pyysi, hän myöskin sai sen.
Ja poika metsähän taivalti,
hän siellä kohtasi kuoriaisen,
ja rahan toisen se tiukkasi.
Luo järven polku kun pojan toi,
niin hauki rannassa polskuroi:
»Suo viime rahasi mulle,
ei vahingokses se tulle!»

Hän antaa rahansa ainoan,
ja mielin reippahin jatkaa
pääkaupunkiin asti hän matkaa;
kun parvella kuninkaan linnan
hän murheisen huomasi prinsessan,
niin hämminki valtasi rinnan,
ja hän lokaan kadulle kompastui.
Luo riensi nyt auttajaväki:
sinä kuoriainen ja hiiri on,
siihen haukikin uhkea ui,
pojan vaatteista pyhki ne rapakon,
ja sen kaiken prinsessa näki
ja nauruhun kuuristui.

»Ken ihmehen tehnyt on tään?»
niin kysyi kuningas riemastuin.
Moni kiiirehti palkkaa pyytämään,
mut prinsessa parvelta hymysuin
alas kadulle viittasi poikaan.

Ken meistä nyt kertoa voikaan,
mikä onni nyt pojalle koitti!
Hän kuninkaan tyttären voitti
ja valtakunnasta puolet sai.
Ja, niinkuin arvannettekin kai,
häät linnassa vietettiin uhkeat,
oli vieraina köyhät ja rikkahat.

Joululaulu.

Kohtalaisesti

(H. Rytkönen.)

VEIKKO PARTANEN.

Laulu *mp*

1. Taas kut-su - vat kynt-ti - lät kirk-ka-hat ja läm - min ja tut - ta - va lie - si. Nyt
 2. Nyt kul - ki - ja köy - hä ja tur - va-ton hän huo - mi - set huo - len - sa heit-tää. ja

Urut tai Piano *mp*

poco dim. *p* *mf*

het - ki - set huo - let hei - tä jo pois, sä uu - pu - nut mat - ka - mie - si. Nyt
 rie - mu se häl - lä - kin rin - nas - sa on, mi mus - tat mur - heet peit-tää. Nyt

poco dim. *p* *mf*

cresc.

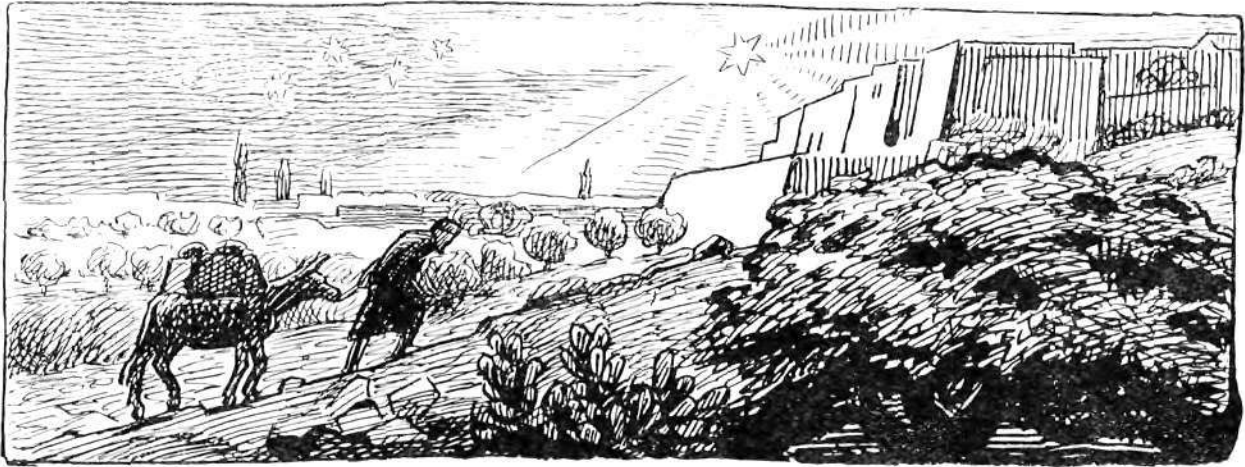
rie - mul-la syö - me - si sy - käh - tää, po - vi tun - te - vi läm - pö - ä suur - ta. Ja
 on - ni ja rak - ka - us luok - se - si saa ja ko - - ti - hin vie - - - ras yl - hä. Py - hä -

cresc.

f *mp.* *dim. e. rit.* *p*

vaik - ka on maas - sa tal - vi - nen yö, niin täh - det ne tai - vas - ta uur - ta.
 vir - si - ä, soit - taa tai - vas ja maa ja kor - pi - kin jäi - - sen - - jyl - hä.

f *mp.* *dim. e. rit.* *p.* *pp.*

Jeesus-lapsen kätkyt.

Joululegenda. Joulupukille kirjoittanut *Martta Ahonen*. Kuvittanut *Hilda Flodin*

Kauvan aikaa, jo lähemmäs parituhatta vuotta sitten eli Juudan maalla mies nimeltä Joonas. Ammatiltaan hän oli puuseppä ja taitava työssään, mutta silti oli hän niukoissa varoissa. Köyhyys johtui enemmän harvaan asutusta seudusta ja pitkistä matkoista ihmisten ilmoille kuin haluttomuudesta työntekoon; sillä jokaisen, joka mestari Joonaan tunsu, täytyi myöntää, ettei hänen aikansa kulunut joutilaisuudessa. Ellei puuseppän työtä taas, kuten usein oli asian laita, sattunut olemaan, niin nähtiin hänen uurastavan pienellä pelto-tilkullaan tai korjailevan vaatimattoman majansa kattoa, aina sen mukaan, missä kulloinkin tarvittiin hänen huolenpitoaan.

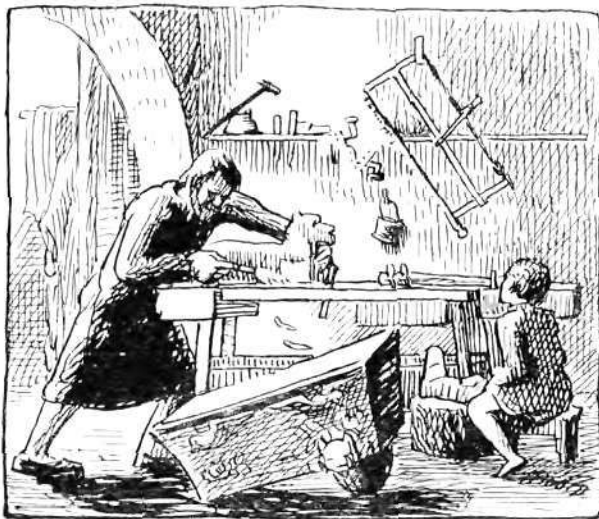
Vaatimaton oli todellakin maja, jossa mestari Joonas vaimonsa ja poikansa kanssa asusti, mutta tyytyväisyys viihtyi kuitenkin pienen perheen parissa. Yksi ainoa suru aviopuolisoilla oli, ja se koski heidän poikaansa Siimonia. Lapsi oli ensi vuosinaan ollut terve ja reipas miehenalku, kunnes hän sitten eräänä päivänä oli kaatunut ja lyönyt

polvensa kiveen. Polvi jäi araksi, mutta asiaan ei sen enempää huomiota kiinnitetty, vaan odotettiin parantumisen piankin tapahtuvan. Jonkun ajan perästä tuli jalkaan kuitenkin ankara särky, polvi turposi ja muodosti ajoksen tapaisen, josta työntyi märkää ja luunsiruja. Särky katosi aikaa myöten ja haavakin parani umpeen, mutta saattoi taas aueta milloin hyvänsä. Pahinta kaikesta oli kuitenkin se, että jalka jäi jäykäksi, se ei taipunut polvesta ollenkaan, ja niin tuli entisestä vilkkaasta poikasesta ontuva ja arka lapsi.

Tämä poikaa kohdannut onnettomuus sai aikaan sen, että Joonas, joka jo ennenkin oli ollut hurskas mies, yhä innokkaammin alkoi etsiä isänsä Jumalaa. Ainoalla aasillaan ratsasti hän usein kaupunkiin synagoogaan kuuntelemaan kirjanoppineiden ja viisaiden miesten selityksiä, sillä hänelle ei riittänyt ainoastaan kodin hartaudentarjoitukset, vaan hän tahtoi kuulla myös kaikesta siitä, mitä profeetat olivat aikojen kuluessa ennustelleet ja mitä kirjoissa kirjoitettu oli. Näillä matkoillaan oli hän myös kuullut Messiaasta, suuresta kuninkaasta, joka oli tuleva perustamaan valtakuntansa ja pelastamaan Juudan kansaa. Missä ja milloin oli Messias tuleva ja millainen oli hänen valtakuntansa oleva, sitä ei Joonas tiennyt, mutta hänen mielessään väikkyi vain sana »pelastaja», ja sen ympärille punoi hän kaikki mielikuvansa. Kun Messias tulisi, ajatteli hän, niin kaiken täytyisi ihmeellisesti muuttua, myöskin pikku Siimonin jalan. Ja entistä tarkemmin noudatti Joonas uskonnollisia muotoja ja sääntöjä, ja entistä hartaampina kohosivat hänen rukouksensa taivasta kohden; sillä että Messias tulisi Jumalan lähettämänä, sen hän kyllä tiesi.

Ollen luonteeltaan hilpeä ja touhukas sekä omistaen lämpimän sydämen, ei Joonas kuitenkaan jaksanut toimetonna odottaa Messiaan tulemistä. Ja niin sai hän mieleensä erään ajatuksen.

— Kuulehan eukkoseni, sanoi hän eräänä päivänä vaimolleen, olen ajatellut ruveta laittamaan kätkyttä Messiaalle. On parasta, että haen laudat

»Kenelle teet sen, isä? kysyi Siimon.»

heti kuivamaan ja teen eri osat vähitellen valmiiksi. Kun tuvassamme kuitenkin on perin ahdasta, niin on kait viisainta, että yön osat yhteen vasta sitten, kun Messiaan tuleminen aika lähestyy. Sillä tavalla on minulla kätkyt kuitenkin joka hetki Messiaasta odottamassa.

Niin tehtiinkin. Pikku Siimon seiso vieressä ja katseli, miten isä kaiken taitonsa liikkeelle pannen höyläsi ja veisteli pientä kätkyttä. Jo itse puu oli pojan mielestä ihmeellistä, se tuoksui aivan kuin kinppu ruusuja. Ja veistokset sitten! Koko kätkyt oli yhtä ainoata kaunista veistosta. Molemissa päissä oli pulleapokiset ja kiharatukkaiset enkelilapset, jotka sylistään sirottivat kokonaisen runsauden ruusunkukkia. Ruusuja oli sitten pudonnut kaikkialle, kukka kukan viereen, kätkyen sivuille ja sisäänkin. Siellä täällä näkyi pieni siromuotoinen lintu, joka yritti ottaa nokkaansa ruusunnuppua tai ajaa takaa perhosta, joka oli pysähtynyt kukan terälehdille. Itse kätkyttä kannattivat makaavat jalopeurat, jotka rauhallisina, mutta majesteettillisina, kaksi yhdessä muodostivat oman jaluksensa.

— Kenelle sen teet, isä? kysyi Siimon.

— Messiaalle, pelastajalle, sinun pelastajallesi, poikasi! vastasi Joonas suu vienossa hymyssä ja silmät säteillen.

Kätkyt valmistui vähitellen ja nostettiin säilöön odottamaan ajan täyttymistä.

Niin kului vuosi. Elämä puusepän majassa sujui entiseen tapansa. Mestarilla oli vähän puusepän työtä, mutta sitä uutterampaa askaroimista pelolla, karitsain parissa ja muissa ulkohommissa. Eräänä päivänä, kun Joonas parhaillaan karsi vanhasta viikunapuustaan kuivaneita oksia, huomasi hän kaivolla, joka oli vähän matkan päässä tien varrella, ryhmän muukalaisia.

Uteliaana ja uutistenhaluisena niin kuin muusta maailmasta erillään asuvat ihmiset ainakin, kiiruhti Joonas lähemmäksi ja huomasi silloin, että ryhmän muodosti kolme ylhäissyntyisen ja viisaan näköistä miestä palvelijoineen ja kameleineen. Joonaan havaittuaan viittasi yksi kolmesta häntä lähemmäksi ja kysyi tietä Jerusalemiin. Joonas neuvoi, mutta ei malttanut samalla olla kysymättä, millä asioilla vieraat liikkuvat.

— Matkustamme kumartamaan äsken syntyneitä juutalaisten kuningasta, häntä, jota myös Messiaaksi kutsutaan ja josta vanhoissa kirjoissa on kirjoitettu, viedäksemme hänelle kukin lahjame, vastasi muukalainen.

Pikemmin tyrmistyneenä kuin iloisena kiiruhti Joonas kotiinsa.

— Voi eukkoseni, mikä suuri uutinen! Messias on tullut. Kaikki on kuitenkin käynyt aivan toisin kuin olin kuvitellut. Luulin, että koko maa olisi mieluisan odotuksen vallassa, että kokoonnuttaisiin Jerusalemiin ja valmistettaisiin juhliä vastasyntyneen kunniaksi ja minä saisin kätkyeni hyvissä ajoin valmiiksi. Nyt en kuitenkaan tiennyt asiasta mitään, ja muukalainen sen minulle vasta ilmoitti. Kätkyttä en mitenkään ehdi kullata, kuten olin aikonut, sillä tänä iltana jo täytyy minun lähteä matkaan viemään lahjaani Messiaalle.

Innoissaan ja huolissaan kiiruhti Joonas otta-

— tiesivätkö he, mistä Messias oli löydettävissä.

maan kätkyen osat esille, liitti ne yhteen, puhdisteli, silitteli ja kiilloitteli työtään minkä ennätti, satuloitsi viimein aasinsa, otti jäähyväiset vaimoltaan ja Siimonilta ja lähti matkaan.

Tie oli vaivaloinen ja pitkä Jerusalemiin. Varhain aamun koittaessa näki Joonas kuitenkin kaupungin portit edessään. Rasittavasta yömatkasta huolimatta täytti hänen sydämensä juhmallinen odotus, ja niinpä Joonas silmät toivoa ja iloa säteillen astui sisälle kaupunkiin.

— Missä on Messias? hän kiihkeästi tiedusteli ensimmäiseltä vastaanantulijalta.

Mies näytti kummastuvan, katsahti kysyjään, pudisti päätään ja jatkoi matkaansa.

Varmaankin huonokuuloinen, ajatteli Joonas ja kulki eteenpäin. Seuraavassa kadunkulmassa seisokeli joukko nuoria naisia vesiruukat olallaan. Joonas suuntasi kulkunsa heidän luokseen ja kysyi, tiesivätkö he, mistä Messias oli löydettävissä.

— Messias, vastasyntynyt kuningas, selitti Joonas edelleen kun vastausta ei kuulunut.

Silloin rupesivat naiset tirksumaan ja nykimään toisiansa.

— Mies on höperö, virkkoi eräs.

— Herodes täällä eilen vielä oli kuninkaana, nauroi toinen.

— Komea kätkyt ukolla, — lieneekö sen varastanut, tokasi kolmas.

Joonas kiirehti harmistuneena pois ja ihmetteli ihmisten ilkeyttä ja välinpitämättömyyttä. Mutta sitten johtui hänen mieleensä, että muukalaiset olivatkin ehkä erehtyneet luullessaan Messiaan jo syntyneen.

Saadakseen asiasta varmuutta päätti Joonas lähteä Herodeksen palatsin lähistölle, toivoen siellä tapaavansa jonkun henkilön, jolle kysymyksensä esittäisi; sillä siitä oli Joonas varma, että palatsissa asiasta tiedettiin, jos Messias kerran ol syntyneet.

Palatsin portilla seiso sotamies vahdissa. Joonas suuntasi askeleensa hänen luokseen, kohotti kättään tervehdykseksi ja kysyi:

— Tiedätkö, onko Messias, Juudan kansan kuningas, syntynyt ja jos on, niin mistä hänet löydän?

— Kummallista, huudahti sotamies, eilen saapui kaupunkiin karavaani muukalaisia, jotka tiedustivat samaa asiaa. Mutta, jatkoi hän sitten salaperäisen näköisenä ja ääntänsä alentaen, voinhan sen uskoa sinulle, että palatsissa ei tiedetty siitä mitään. Vanhoista kirjoituksista saatiin sitten selville, että muukalaisten puheissa pitäisi kuitenkin olla perää. Kaksi tuntia takaperin lähtivät vieraat kaupungista etsiäkseen Messiaa muualta.

— Minne päin he menivät, kysyi Joonas?

— Itäisestä portista ulos ja sitten eteläisempää noista kahdesta tiestä, vastasi sotamies kädellään viitaten.

Joonas suoriutui kiireesti matkaan. Päivä uhkasi käydä polttavaksi. Tosin puhalsi kohtalainen tuuli, mutta se ei virkistänyt, lennätti vain tomua kasvoille. Sekä Joonas että aasi olivat jo uuvuksissa. Siitä huolimatta yrittivät he kuitenkin eteenpäin. Joonas muisti, että ensimmäinen pysähdyspaikka oli Betlehem ja laski, että sinne he juuri saattaisivat päästä nykyisillä voimillaan, mutta siellä oli välttämätöntä sitten syödä itsensä kylläiseksi ja levätä hiukan, ennen kuin lähdettiin edelleen muukalaisten jälkeen.

Betleheemiin oli tietä vain seitsemisen kilometriä ja matka edistyi, vaikkakin hitaasti. Mutta kun oltiin enää tuskin puolen kilometrin päässä kaupungista, tapahtui onnettomuus. Aasi kompastui kiveen ja kaatui. Joonas hoputti sen ylös ja yritti ajaa eteenpäin, mutta huomasi eläimen kovin aristavan toista etujalkaansa. Jalka oli kait nyrjähtynyt, koskapa se turposi kovasti ja sieti tuskin ollenkaan astumista. Jotenkuten laahustivat kumpanukset kuitenkin Betleheemiin.

Joonalla sattui kaupungissa olemaan muuan kaukainen sukulainen, jonka luo hän päätti mennä asuntoa etsimään. Pienen Betlehemin muuten hiljaisilla kaduilla näytti vallitsevan tungos ja vilkas liike, mutta kukaan ei ehtinyt kiinnittää huomiotaan sairaaseen aasiin, joka selässään kantoi kätkeyttä, eikä vieressä kävelevään väsyneeseen mieheen. Poikettuaan erään majatalon pihaan hetkiseksi lepäämään tuli heitä kuitenkin puhuttelemaan muuan nainen.

— Aasisi jalka näyttää olevan kovin kipeä. — Onko teillä pitkäkin matka vielä kuljettavana? kysyi hän.

— Toiseen päähän kaupunkia, vastasi Joonas alakuloisena.

— Eläin parka ei mitenkään voi kulkea niin pitkää matkaa, puhui nainen edelleen, näethän, että se tuskin ollenkaan voi enää astua kipeällä jalallaan. Luulisin olevan viisainta, että jätät aasisi tänne. Majatalossa et kylläkään voi itse saada asuntoa, se kun on täynnä väkeä, mutta juhtasi voit jättää talliin. Tosin on minulla siellä aivan pieni lapsi, me kun emme itsekään saaneet tilaa muualla, mutta luulenpa, ettei sinulla ole muutakaan neuvoa.

Joonas esteli, mutta huomattuaan, että aasinsa oli väsymyksestä ja kivusta menehtymäisillään, suostui hän lopuksi. Yhdessä he sitten menivät talliin, jossa Joonas irroitti kalliin taakan aasin selästä.

— Kätkeyn voit jättää tänne yöksi, väsyneenä et sitä kuitenkaan jaksa kantaa pitkäkään matkaa, virkkoi vaimo silmäillen ihailen kaunista esinettä. Etkö tahdo kertoa, kenelle se on ajottu?

— Mutta Joonas vaan puuhaili juhtansa kanssa kuin ei olisi kuullutkaan kysymystä. Kärskityt ivasanat Jerusalemissa olivat tehneet hänet araksi tuomaan esille asiaa, joka täytti hänen sydämensä.

Vaimo ryhtyi sitten hakemaan jotakin vaatetta, jonka kastoi kylmään veteen ja laittoi aasin kipeän jalan ympärille. Joonas taas istahti olkitukolle lepäämään. Vasta nyt kiintyi hänen huomionsa seimeen, joka oli täytetty heinillä ja jossa lepäsi pieni, vain muutaman päivän vanha lapsi. Tuo näky palautti voimakkaana hänen mieleensä kuvan vastasyntyneestä Messiaasta ja hänen omasta rakkaasta Siimon-poikasestaan.

Sydän tuskaisena silmäili Joonas vuoroin kipeätä aasiansa ja vuoroin kätkeyttä, johon hän oli liittännyt niin paljon omia toiveitaan ja ilojaan. Näytti aivan varmalta, ettei aasi pariin päivään kykenisi liikumaan ja niin olisi hän kadottanut muukalaisten jäljet ja ainoan tienviitan kaivatun Messiaan luo. Voisihan hän yksinkin umpimähkään jatkaa matkaansa, mutta kotiakaan ei oikein voisi jättää pitkäksi aikaa. — Joonas istui ja kehitteli pettynein mielin ajatuksiaan. Mutta sitten kiintyivät hänen silmänsä taas lapseen ja vähitellen unohtui hän tykkänään katselemaan vierasta pienokaista.

— Miten kaunis poika sinulla onkaan, virkkoi Joonas puoliääneen vaimolle ja nousi ylös siirtyen lähemmäksi vaatimatonta, tilapäistä vuodetta. Lapsi nukkui rauhallisesti, toinen pulleista käsistä esille työntyneenä, ja kummallisesti liikutettuna tarttui Joonas kyhmyisillä sormillaan siihen. Suletut silmäluomet avautuivat samassa ja katse suuntautui vieressä seisovaan häiritsijään. Joonasta tuntui kuin olisi väristys käynyt hänen lävitsensä ja oudon tunteen valtaamana vaipui hän polvilleen seimen ääreen, painaen huulensa hartaana pienelle, punertavalle nyrkille.

— Kuulehan, vaimo, sanoi Joonas nousten seisomaan, valmistin tuon kätkeyn lahjoittaakseni sen vastasyntyneelle Messiaalle. Kun en kuitenkaan voi tietää, mistä häntä etsisin, ja kun aasiniakaan ei voi minua enään palvella, niin ei ole muuta neuvoa kuin palata kotiin, missä sairass poikani minua odottaa. Luulenpa, että annan kätkeyn lapsellesi.

— Kiitos, virkkoi vaimo yksinkertaisesti, et ole lahjaasi milloinkaan katuva.

Joonas teki lähtöä. Ovella kääntyi hän vielä katsomaan taakseen ja näki vaimon kumartuneena poikansa yli. Hänestä näytti kuin olisi äidin poskella kimaltanut kyynel.

Levättyään yönsä sukulaisensa luona ja saatuaan nälkänsä tyydytyksi lähti Joonas virkistyneenä varhain seuraavana aamuna kotimatalle. Ohimennen pistäytyi hän vielä majatalon pihassa, jossa näki eilisen tuntemattoman naisen jotakin puuhailevan.

— Olen tuuminut, kiirehti Joonas selittämään, mitä tekisin aasilleni. Se ei voi kävellä kotiin, enkä minä voi odottaa sen parantumista. Ajattelin, että

jos te viivytte täällä niin kauvan, että aasin jalka on taas terve, niin voitte ottaa sen mukaanne. Onhan teillä paitsi lasta ja suurta kätkyttä muutakin tavaraa matkassa, niin että tuskinpa ilman juhtaa toimeen tulisittekaan. Ottakaa siis aasi omaksenne. Se on vahva ja sitkeä eläin sekä hyväluontoinen.

Katsoen Joonasta silmiin virkkoi vaimo ainoastaan: »Muista lastani, kun oma poikasi taas on sylissäsi».

Reippain mielin asteli Joonas Jerusalemiä kohti. Sydämessä tuntui niin hyvältä ja kevyeltä. Matkalla yritteli hän parhaansa mukaan selvitellä itselleen tyytyväistä oloansa. Hänen täytyi myöntää, että oli todellakin hiukan omituista, että köyhä mies ilman vähäisintäkään arvelua lahjoitti vieraille ihmisille kallisarvoisen kätkyen, josta myymällä olisi saanut kauniit rahat, ja välttämättömäksi käyneen aasinsa. Joonas olisi tahtonut soimata itseään kevytmielisyydestä, mutta palauttaessaan mieleensä kuvan lapsesta ja äidistä hän tunsu päinvastoin suurta tyydytystä, ja koko hänen itsesoimauksensa päättyi muminaan: »Mitä ihmeellistä heissä olikaan».

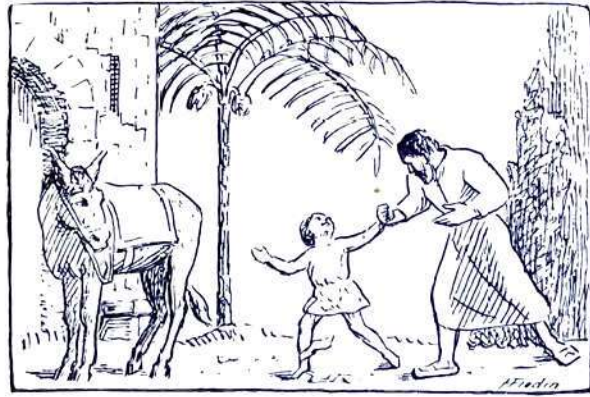
Myöhään iltapuoleen lähestyi Joonas mökkiään. Hän oli kävellyt alkumatkan, mutta tavattuun Jerusalemissa tutun matkueen oli hänen onnistunut päästä ratsain pisin osa taipaleesta. Suurempaa väsymystä siis tuntematta tervehti hän kuitenkin mielihyvällä tuttuja, rakkaiksi käyneitä paikkoja ja mökkiään, joka tuolla häämöittä vanhojen tammien ja tuuheitten pinjapuitten niin peittäjänä, että tottunut silmä sen vain saattoi erottaa. Pikku Siimon näytti askartelevan polulla, mutta huomattuun isän tulevan lähti juoksemaan tielle päin niin kiireesti kuin jäykkä jalkansa salli.

— Tiedätkö isä, riensi Siimon kertomaan, meille on tullut uusi aasi. Se seisoi aamulla pihassa, kun tulimme ulos majastamme, ja kun äiti avasi tallin oven, meni se sisälle ja on siellä nytkin.

— Se on varmaankin joku isännästään eksynyt aasi, joka pyrkii ihmisten läheisyyteen, vastasi Joonas nostaen pojan olalleen.

— Mutta minne olet jättänyt vanhan aasimme? kyseli Siimon pitäen kiinni isänsä kaulasta ja takoen terveellä jalallaan Joonasta rintaan, kipeän töröttäessä jäykkänä eteenpäin.

— Se loukkaantui, virkahti Joonas ja unohtui taas muistelemaan matkaansa sekä vierasta naista ja lasta, jolle hän oli lahjoittanut kätkyen ja jonka seimen ääreen hän oli vaipunut polvilleen. Ajatuk-

»Tiedätkö, isä, meille on tullut uusi aasi.»

sisään laski hän kätensä, kuten aina tapasi tehdä, Siimonin jäykälle polvelle, antaakseen sen sitten hyväillen hipua pitkin ulosjennettua säärtä, mutta hätäkähti samassa ja heräsi unelmistaan. Täynnä ihmetystä tuijottivat hänen silmänsä Siimonin kipeään jalkaan, joka ei enää töröttänyt eteenpäin, vaan polvesta taipuneena riippui kauniisti, kuin toinenkin jalka, pitkin isän rintaa. Varovasti nosti Joonas pojan maahan ja kuiskasi hänelle:

— Juokse Siimon, koeta juosta vähäsen!

Ja Siimon juoksi, aluksi arasti ja kuin kummas-tellen, mutta sitten vilistäen kuin orava, hurmaantuneena omista nopsista jaloistaan. Kuin pieni pyörremyrsky palasi hän isänsä luo ja Joonaan syliin heittäytyen huusi:

— Jalka on terve, se on terve, isä!

Mutta Joonas oli jäänyt kuuntelemaan korvisaan soivaa lausetta: »Muista lastani, kun oma poikasi taas on sylissäsi.» Nyt hän tiesi, mitä ihmeellistä oli lapsessa ja naisessa, nyt hän tiesi, mikä painoi hänet polvilleen seimen ääreen. Kiihkeästi poikaansa syleillen hän puheli:

— Siimon, rakkaani! Jumala on suuri, Jumala on hyvä, hän on armahtanut kansaansa! Ihme on tapahtunut, ihme Israelille ja ihme meille. Sinun jalkasi on ihme, ja, Siimon poikani, luulenpa että uusi aasikin on ihme. Kiittäkäämme Jumalaa tällä polulla — — —

Käsiäkässä saapuivat isä ja poika viimein pihamaalte.

— Eukkoseni, huusi Joonas vaimolleen, laita pöytäsi parasta, mitä valmistaa taidat. Minä rakennan sillä aikaa alttarin, uhrataksemme Herralle kiitosuhrin, sillä Messias on tullut.

Oli ollut ihmeen juhallista, joulukuukin antumista, laulut lasten heleästi soineet, riemuellen kaikki karkeloinneet viheriän kuusen juurella —
Mutta nyt on aivan hiljaista.

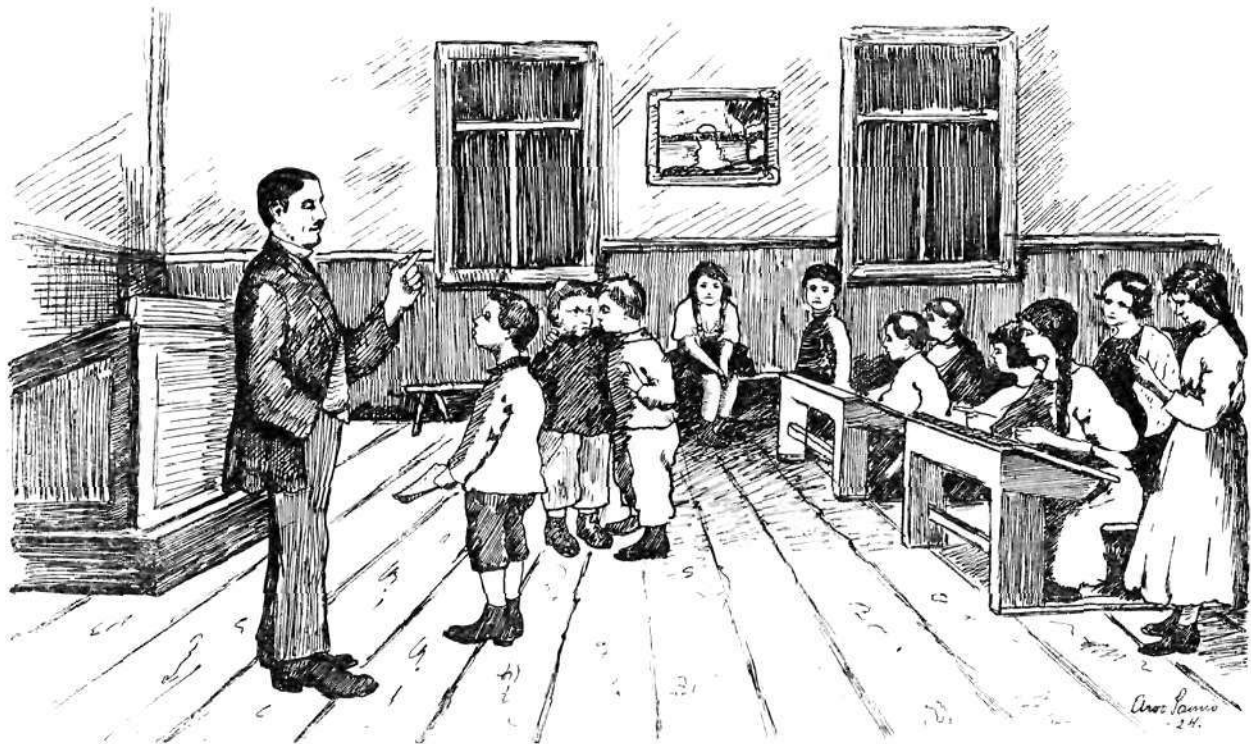
Kuusen kynttilät jo sammuteltiin, unten utumaille matkustettiin, siellä nähtiin monen monta kummaa: Kuuhut kirkastavi yötä tummaa, joulujuhlaa yhä jatketaan, valtaavamminkin vielä riemuillaan ..

Oli ollut ...

Heikin hepo hirtahdellen haastaa, joka jalka sill' on irti maasta, kukin lahjan toivomansa voittaa, Leenin nukke kanteletta soittaa, puhau puinen papukaija Mirjan, laulaa lehdet Santun satukirjan.

Huten mailla mahdollon ei mikään, kuusen latvan enkeli niinikään lentää, liittää siivet suhahdellen, hiipii sitten lasten vuotehellen, siivillensä heitä suojaten sinua hiljaa nimen Jeesuksen.

Tontun salkkarit.

Joulupukille kirj. Urho Syvälahti; kuvittanut Arvo Sainio.

Joulu, toivottu ja odotettu, oli jo lähellä. Ai-noastaan jokunen viikko oli enää jälellä kou-lun kuusijuhlaan. Eilen oli koulussa ollut jo yksi niitä erinomaisia päiviä, jotka vaihtavat arkisen touhun ja mielialan juhlatuuleksi. Yks kaks oli suuressa luokkasalissa siirretty pulpetit syr-jään ja harjoitettu kuusijuhlan joululeikkejä.

Se oli viisikymmenlukui-sesta lapsijoukosta tuntu-nut aivan jo pikkujoululta. Ihan kuin itsestään siinä lattian avartuessa sieppasi parasta toveria käsistä ja vinvasti jytyä pyörien keitti »omenoita punaisia» kuusijuhlaa varten.

Innostunein mielin tul-tiin tänäkin aamuna kou-luun kukin kohdastaan ajatellen joulupukin kur-kistamista ja muita tule-van juhlan hauskuuksia. Ja samalla muistettiin, että ehkäpä opettajalla on taas joku uusi yllätys!

Opettaja näyttikin to-della olevan hiukan niin-kuin salaperäisellä tuu-lella. Varmaankin hän oli suunnitellut taas jotakin hauskaa tämänkin päivän varalle.

Kolmannella tunnilla oli laulua, jossa tontut, joulupukit ja -lahjat taas kuvastuivat mieliin sa-noin ja sävelin.

Kun sitten jälleen istahdettiin pulpettien ääreen, niin kysyi opettaja, että kuka tahtois tilata »Joulu-pukkia» juhla-lukemiseksi itselleen tahi lahjaksi pienille ja isoille ystävilleen. Kolmea kokoa sitä oli: isommat isommille, pienempi pienille.

Hauska tilaisuus teki yl-lättävän vaikutuksen. Kil-van kohoilivat kädet, ja »minä tilaan», »minä ti-laan» kuului ihan kuo-rossa luokan laidasta toi-seen.

Pian teki opettaja pit-kän luettelon halukkaista tilaajista.

Tilattiin suurta, pientä ja keskinkertaista. Ko-tona oleville pikku Sir-koille ja Anna Liisoille sitä pientä.

Tilattiin myöskin sa-malla kertaa joku »Joulu-sanoma» ja »Betlehemin tähti» lisälukemiseksi ja parhaille ystäville.

— Mutta, hyvät lap-set, virkkoi opettaja, näin olemme muistaneet itse-

»Yöllä oli kätevä ja hyväntahtoinen tonttu — valmistanut viisitoista keskenteosta salkkaria —»

ämme, pikkusiskojamme ja parhaita ystäviämme joululahjoilla. Emmekö voisi muistaa äitiäkin jollain lahjalla?

Käytiin miettiväisiksi ja tiedusteltiin opettajalta, että olisiko jokin joululehti äidille sopiva lahja.

Äidillekin sopivia joulujulkaisuja luettelossa kyllä oli, mutta ne olivat kalliita. Pienet säästövarat sotivat jyrkästi niiden tilaamista vastaan.

— Voimmehan me muutenkin saada äidille joululahjat kuin ostamalla, sanoi opettaja. Koetetaanpas miettiä; ehkä keksimme hyviäkin keinoja?

Jännitys jo vähän laukesi, kun joku näppärä kolmannen luokan tyttö huomautti, että hän voisi nimeillä käsityönä tekemänsä tyynyliinan äidin joululahjaksi.

— Ja minä juuri valmiiksi saamani työpussin.

— Minä valmistamani alusliivit.

Tytöt olivat aivan pian selvillä lahjoista. Pojat sitä vastoin eivät vielä oikein tienneet, mitä he voisivat tehdä, sellaista, jota sopisi äidille lahjana nakata. Pyysivätpä opettajaltakin neuvoa.

Tuli sitten taas välitunti, ja sitä seuraavalla tunnilla oli piirustusta. Työtä alkaessa oli opettajalla käsillä lahjain malliehdotukset: nimeilyvihkonen tyttöjä varten ja pari kaunista kiillotettua salkkaria poikien malliksi.

— Ajatelkaapa, pojat, eiköhän äiti pitäisi tällaisesta, jos hän tontun nakkamana saisi sen lahjaksi omalta pojaltansa?

Pojista tuntui siinä olevan lahjaa hyvinkin.

Työhön ryhdyttiin innolla. Tytöt piirsivät hauskoja nimeilymalleja ja pojat salkkarin, jonka etureunaan oli taidokkaasti sommiteltava sen ruoka-aineen nimi, jota aiottiin salkkarissa säilyttää.

Seuraavan päivän käsityötunnilla uurasti jokainen hellittämättä ja valmistasi joululahjaa äidille.

Laulamaankin mieli teki tässä iloisessa touhussa. Ja kun tytöt olivat alkaneet: »Kotisi ja maasi muista», niin pojatkin työpajassaan yhtyivät siihen. Välitunnitkin aherrettiin, sillä aika oli täpärällä. Ja usealle tuntui siinä olevan paljon enemmän puuhaa kuin alussa luulikaan.

Tuli viimeinen käsityötunti, ja silloin oli määrä saada salkkari kokoon. Mutta kun työkapineita oli

vähä, piti toisten odottaa vuoroaan toisten työskennellessä, eikä kapineiden kunto sallinut monenkaan tehdä työtänsä nopeasti. Opettajalta pyydettiin lupa olla käsitöissä hämäriin asti.

Kesken työ monelta sittenkin jäi. Ja viidentoista pojan iltahuokaus sisälsi hartaan toivomuksen, että hän onnistuisi saada valmiiksi äidille alkamansa joululahjan.

Tulipa jälleen aamu, ja sinä päivänä oli määrä käyttää lukukauden viimeinen piirustustunti joululahjain lopulliseen valmistukseen. Riennettiin koululle ja pyydettiin saada jatkaa työpajassa kesken jäänyttä työtä.

— Hyvät lapset, sanoi opettaja salaperäisesti hymyillen, kuinka ne nyt ennättävät edes liimautakaan enää?

Mentiin kuitenkin katsomaan. Mutta ihme ja kumma! Siellä olivatkin kaikki salkkarit jo yhtä valmiita. Kokoon olivat liimatut ja siilityshöylällä viimeistellyt. Yöllä oli näet kätevä ja hyväntahtoinen tonttu poikien huokauksen kuultuaan ja heidän toivomuksensa tunnettuaan, riennänyt työpajaan ja valmistanut viisitoista keskentekeistä salkkaria siihen määrään, että ei muuta kuin koversi takalaudan koristeet ja kiinnitti kannen kahdella ruuvilla.

Kun sitten piirustustunti tuli, oli tytöillä jo lahja valmis äidille. He auttoivat nyt poikia piirtäen salkkarin kanteen pari tanssivaa tonttua, poikien piirtäessä etusivuun korukirjaimin toiset »suolaa» toiset »jauhoja». Sitten sovitettiin kannet paikoilleen ja lakeerattiin. Ja niin salkkarit tulivat aivan yhtä hyviä kuin opettajan näyttämät mallit. Eikä ihme-kään, sillä olihan ne osiksi tonttusedän valmistamia, yhteisen innostuksen huolittelemina.

Kun sitten Rajaharjun Okku vei salkkarin joululahjaksi äidilleen, ihastui äiti. Kiitti kauniisti, pani siihen suolaa ja sovitti sen talousesineidensä joukkoon keittiön seinälle.

Siitä hän otti ensi kerran suolaa joulupuuroon. Tunsipa silloin kätensä siihen pistettyään kuin hän siitä vanhalla ijällä ottaisi lastensa hankkimaa tavaraa, vaikka nämä suolat olivatkin vielä isän kaupunkimatkoilta kulettamia.

— pari siihen suolaa ja sovitti talousesineidensä joukkoon —.

Äidin sydän.

Sulla äidin sydämellä
elos-aamuna jo varhain
turvapaikkas oli parhain,
leposija lämmin, hellä.

Sinne, milloin murhe tuli,
saatoit mennä luottavana;
äidin silmäys ja sana —
niiden tieltä huoles suli.

Sydän tää on sulle kallis,
sen voit, armas, aina näyttää:
riemulla sen tahdot täyttää,
tähtes surra et sen sallis.

A. N.

TAPION JOULUPIDOT

Kirj. ja kuvitt. A. Paischeff.

Joululoma oli alkanut. Iloisesti helisivät kulkuset, ja kitisten liukui reki lumisella tiellä. Se oli jo kulkenut usean kylän ohi, mutta vähitellen oli asutus muuttunut yhä harvemmaksi, ja lopulta se sivuutti enää vain jonkun yksinäisen talon tahi torpan, joka pienine peltotilkkuineen oli uskaltanut sijoittua korven keskelle, ja sukeltausi jälleen metsään, jossa korkeat, lumiset hongat seisovivat kuin kunniavahteina tien kummallakin puolen.

Reessä istui edessä ajajanpaikalla vanhanpuoleinen mies ja perällä, pehmeihin turkkeihin ja vällyihin vajonneena, nuori poika. Sitäpaitsi oli lisäkuorman joukko koreja ja iso nahkainen matkalaukku. Korpelan Pekka, sisarus-sarjan vanhin, palasi siinä lähimmästä kaupungista kotiinsa joululomalle. Kylmä ilma ja autio, jylhä korpi painostivat häntä, niin että hän hiljaisena ja sanattomana istui reen perällä ajatusten askarrellessa koulussa ja siellä kuulluissa ja opituissa asioissa.

»Vieläkö Korpelan metsissä on susia ja karhuja», kysyi hän äkkiä Antulta, isäntärengiltä, joka oli kyytimiehenä.

»Ei ole enää useaan vuosikymmeneen ollut. Viimmeiset tapettiin minun nuorena ollessani», vastasi Antti hämillään näin oudosta kysymyksestä.

Pekka hymähti ja painautui syvemmälle turkkeihinsa. »Onpa ikävä, että sudet ja karhut ovat jo kokonaan loppuneet», virkkoi hän hetken kuluttua.

»Minusta se ei ole lainkaan ikävä, päinvastoin ilahduttava asia», lausui Antti vakavana.

»Mutta minä tahtoisin taistella karhujen ja susien kanssa, niinkuin Kaarle XII:kin teki, ja näyttää etten pelkää niitä enkä mitään.»

Antti kääntyi kuskipenkillä ja katseli hymyillen turkkeihin uponnutta Pekkaa, mutta ei virkkanut mitään.

Oli aatto-ilta. Joulupuu oli jo loppuunpalamaisillaan. Ainoastaan jokunen kynttilä siellä täällä vielä tuikkutti ja punaposkiset omenat ja muut koristukset kiiltelivät niiden lepatavassa valossa.

Pekka istui nojatuolissa ikkunan pielessä ja katseli ulos. Siellä oli niin oudon valoisaa. Huurteiset puut ja hanki kimmelsivät kilpaa tähtien kanssa.

Mutta mikähän tuolla metsän laidassa kotipellon toisella puolella liikkui? Näytti siltä kuin se lähestyisi taloa. Ja aivan oikein. Liikkuvasta pisteestä se oli vähitellen muuttunut ja suurentunut epämääräiseksi joukkioksi, ja pian Pekka eroitti kaiken. Tonttuhän siinä lähestyi taloa hyvää kyytiä neljän jäniksen vetämässä kulkussa, aivan elävä tonttu. Mutta Pekka ei hämmästynyt, tiesihän hän, että juuri jouluyönä tontut ja kotihaltiat ovat liikkeellä ja näyttävät ihmisille, eikä niitä kannattanut säikkyä. Eikä hän hämmästynyt sittenkään, kun tonttu pysähtyi pitkäkarvaiset juoksijansa hänen eteensä ja viittasi häntä mukaansa kulkemaan. Hän vain nyökäytti päätänsä ja piti aivan luonnollisena, että tonttu oli tullut hakemaan häntä joulukesteihinsä.

Pekka siis istuutui tontun taakse, ja heti läksivät jänikset laukkaamaan metsää kohti. Tuiskuna pölysi lumi ja ladot ja pensaat vilahtelivat, kun puput tulisessa vauhdissa niityn yli porhalsivat, ja monta kertaa luuli Pekka kelkan kaatuvan, mutta pystyssä se vain pysyi. Kelkassa istuessaan ihmetteli Pekka hiukan, miten oli tonttu jänikseen aivan hänen kotipihaansa päässyt eikä aina valpas ja tarkkavainuinen Halli ollut mitään huomannut. Mutta metsään päästyä hän ei joutanut sitä ajattelemaan, sillä hänellä oli täysi työ pysytellä huimaa vauhtia kiitävässä, heilahtelevassa kulkussa.

Vihdoin saavuttiin perille Tapiolaan. Tapio itse oli portilla vastassa ja johdatti Pekan juhlasaliin, jonka katossa kuu kumotti ja tähdet tuikkivat ja harmaanvihreillä seinillä paloivat valtavat tuohukset. Pitkien, hohtavanvalkeiden pitopöytien ympärille oli jo juhlavieraita kerääntynyt; niillä vaahtosivat täysiniset simahaarikat, ja muuten ne suorastaan notkuivat ruuan paljoudesta.

Pekka silmäili vieraita. Se oli sitten kirjavinta joukkoa, mitä hän koskaan oli nähnyt. Siinä oli tonttuja ja haltioita, sinipiikoja ja keijuja, menninkäisiä ja peikkoja. Mutta eivät vieraat näihin metsän kaksijalkaisiin eläimiin rajoittuneet; oli siellä Tapiolan nelijalkaistakin väkeä. Siellä oli hirvi, korpjen kruunupäinen kuningas, peura, edellisen kilpailija komeudessa ja nopeudessa, karhu, salojen itsevaltiainen isäntä, susi, erämaiden henkipatto kiertäjä, kettu, metsien sa-

»Sen poika minä olen, ja oikein isäni tekikin, kun sinua koirillaan ajoi, koska kanavarkaissa olit käynyt. Vahinko vain, ettei hän saanut kaunista turkkiasi.»

»Kuulkaa nyt, mitä tuo ihmisen pentu puhuu», huudahti kettu kääntyen suden ja karhun puoleen.

»Niin, niin! Semmoisiahhan ne ihmiset ovat, mutta kyllähän niiden kanssa juttuun tulee, kun siivolla on, puolusteli karhu.

»Vai puolustat sinä ihmistä», murisi susi. »Ensin hän tulee meidän rauhallisille saloillemme, raivaa korpeemme viljelykselle tunkien meidät yhä kauemmas ja kauemmas. Ja jos me joskus verotamme hänen karjaansa, joka on oikeus ja kohtuus, niin sitten hän ajaa meitä koirillansa ja surmaa koko sukukuntamme. Minä en vihaa mitään niinkuin ihmistä. Olen hänen eppymätön vihollisensa.»

Ja susi irvisteli niin, että pitkät, valkeat hampaat näkyivät. Pekkaa kammotti katsella sitä.

»Susi puhuu oikein», vikisi kettu. »Sinä olet saamaton nahjus kuten aina. Vasta silloin, kun ihminen käy kimp-puusi, uskallat sinä puolustautua», kiusoitteli kettu karhua.

Karhu oli juovuksissa eikä sietänyt kuulla, että kettu nahjukseksi haukkuu. Hänkin alkoi puhua uhkaavam-massa äänilajissa tehostaen tavantakaa puhettansa vihai-sella murinalla.

Tapio koetti vieraitansa rauhoitella selittämällä, että ajankohta on sopimaton riidalle ja ettei Pekka vielä ketään ollut surmannut, koska hän oli niin nuori. Mutta susi ja karhu olivat kiihdyksissä, ja kettu koko ajan taita-vasti lietsoi vihaa.

»Minä vihaan ihmistä. Ja missä vain näenkin hänet, syön viipymättä», ulvoi susi.

»No, jos sinä, joka luonteeltasi olet pelkuri, aiot uskaltaa tuon ihmisen kimppuun ja viedä minulta oi-van jälkiruuan, niin kyllä minä aion ehtiä ennen sinua», murahteli karhu. »Onhan minunkin heimoni tu-hottu jokseenkin vähiin ja tungettu pois entisiltä asuin-sijoiltaan. Ihmisen ansiota se kaikki on. Emme siis huoli häntä seuraamme. Minä syön hänet.»

»Minä autan sinua, toveri», ulvah-teli susi.!

Ja kita ammollaan hyökkäsi karhu Pekkaa kohti hurjasti muristen, ja susi syöksyi samalla pöydän yli suuret ham-paat paljastettuina. Pekka vetäytyi pel-jästyneenä taaksepäin.

Ja samassa hän heräsi. Kun hän oli hiukan selvinnyt, huo-masi hän nukahtaneensa pehmeään nojatuoliin. Viimmeisetkin lepattavat liekit olivat joulukuusesta sillä aikaa sammuneet, mutta ulkona kimalteli hanki kuten äskenkin.

Kaikki olikin siis ollut vain unta.

lakavala ryöväri, ja alempana ovenpuolella, istuivat jänis, polkujen polkija, kärppä, salamurhaaja, ja orava, metsän tunnustetuin ilonpittäjä. Vielä siellä pöyhistelivät mahtava ukkometso ja kiiltävähöyheninen koirasteeri, kun taas kop-pelo ja naarasteeri vaatimattoman harmaana ja kiiruna hohtavan valkeassa talvipuvussaan olivat valinneet its-leen huomaamattomimmat paikat.

Tapio esitteli uuden vieraansa metsän väelle, ja Pekka otettiin ystävällisesti vastaan. Karhukin ojensi hänelle suuren kypälänsä. Ainoastaan suden leukapielet väräh-telivät ja suu vetäytyi omituiseen irvistykseen, kun Pekka hänelle esitettiin, mutta kättä hänkin paiskasi. Onpahan Korpelan saloilla sittenkin vielä karhuja ja susia, ajatteli Pekka istuutuessaan paikalleen Tapion viereen ja käy-dessään toisten vieraiden mukana ruokiin käsiksi.

Karhu ei ollut kovin ahne ruualle näin talven aikana, mutta juomisesta hän kyllä huolehti. Hän tuntui mielis-tyneen kovin Tapion simaan. Susi sen sijaan söi ja joi aivankuin ei olisi ruokaa nähnyt kokonaiseen vuoteen.

Tapion joulusima oli hyvästi käynnyttä ja se oli kovin vahvaa. Ennenpitkää saattoi sen vieraistakin huomata. He alkoivat tulla tavallista puheliaam-miksi, karhu ja susi suorastaan juo-puivat.

Kettu, joka on aina ollut viekas ja kavala, päätti käyttää tätä tilannetta hyväkseen. Hän ei ollut oikein mielis-sään Pekan saapumisesta pitoihin.

»Etkö sinä olekin sen saman Kor-pelan poika, joka minua syksyllä koi-rillaan ajatti, kun kesän kuluessa hä-neltä muutamia kanoja kähvelsin», kysyi repolainen Pekalta niin kovaa, että susi ja karhu sen hyvin kuuli-vat.

Susi hörästi korviaan ja karhu mö-rähteli itseksensä, mutta Pekka ei vas-tannut mitään. Kun kettu uudelleen alkoi udella, sanoi hän:

Aarnihaudalla

Satunäytelmä. Joulupukille kirjoittanut P. S. Vuoristo. Kuvittanut Airi Kari.

KALLE ja KAISA synkässä metsässä juhannusyönä. Kalle 12-vuotias ja Kaisa 9-vuotias.

KALLE: Tässä varmaankin on se paikka, josta vanha vaari on kertonut. Tuolla näkyy korkea vuori ja tässä sen juurella on tiheätä kuusikkoa. Tässä pitäisi aarnihaudan nyt olla.

KAISA: Mutta ei se näy ennen kello kahta-toista yöllä, sanoi vaari.

KALLE: Niin on. Meidän pitää odotella tässä niin kauan. Istutaanhan näille kiville levähtämään, sillä olemmekin jo pitkältä kävelleet. (Istuutuvat.)

KAISA: Kuinka se vaari oikein kertoikaan siitä tulesta?

KALLE: Juuri kun kello lyö kaksitoista, näkyy aarnihaudalla pieni sinertävä liekki aivan maassa kiinni ilman mitään savua. Siinä se palaa vähän aikaa ja sammuu taas.

KAISA: Siinäkö se aarre on liekin alla?

KALLE: Siinä se on. Ja heti kun liekki näkyy, on kierrettävä sen ympäri kolme kertaa myötäpäivään ja kolme kertaa vastapäivään sekä sanottava joka kierroksella:

Anna onni ottajalle,
kulta-arkku kiertäjälle!

Sitten on heitettävä tuleen pala terästä ja pieni piikivi, jolloin maa avautuu ja tulee näkyviin pieni arkku täynnä kiiltäviä kultarahoja.

KAISA (huudahtaen): Voi, kuinka kaunista!

KALLE: Kun kulta-arkku näkyy, on siihen heti tartuttava ja sanottava:

Pois lumot lippahasta,
taika kulta-aartehesta!

Silloin tuli sammuu ja lipas rahoineen on ottajan oma.

KAISA: Voi, kuinka hauskaa! Sitten tasaamme rahat ja ostamme paljon namusia. Syömme pelkkää sokeria, siirappia ja vehnäsiä emmekä anna kylän lapsille muruakaan.

KALLE: Minä ostan hevosen ja rattaat ja rupean hevosmieheksi. Sitten menen kilpa-ajoihin ja voitan kaikki.

KAISA: Minä ostan kauniit kaulahelmet ja rintaneulan, niinkuin pappilan mamsellillakin on.

KALLE: Mutta minä ostan pyssyn ja rupean karhunampujaksi, niinkuin Martti Kitunenkin oli. Jospa ilta nyt vain pian kuluisi, että aarnihaudan tuli alkaisi näkyä!

KAISA: Johan nyt vähän hämärtää. (Katselee

ympärielleen.) Minua alkaa vähän peloittaa. Jos se tuli nyt alkaa näkyä, niin minä juoksen pakoon.

KALLE: Akka tieltä kääntyköön, ei mies pahempikaan. Jos nyt juoksemme pois, et sinä saa namusia enkä minä pyssyä. Katsohan, tässä on teräspala ja piikivi minulla jo valmiina! Sinä saat istua tässä, kun minä teen taiat, etkä saa puhua sanaakaan, muuten menetämme koko aarteen.

KAISA: Minä olen hiljaa kuin hiiri, mutta (kuiskaten) tuollahan tuli jo näkyy.

KALLE (kuiskaten): Hst! Nyt hiljaa! (Lähtee kiertämään ympäri tulen, jollaisena on esim. värillinen sähkölamppu tahi paperilyhty maassa, ja lukee joka kierroksella):

Anna onni ottajalle,
kulta-arkku kiertäjälle!

(Tekee edellä kertomansa taiat ja viimeksi tarttuu sammaleen peittämään pikku arkkun ja lausuu ennen mainitun manauksen, jolloin tuli sammuu, ja lipas on hänen käsissään.)

KALLE: Hei, Kaisa! Tässä aarre nyt on. Tulehan katsemaan näin kauniita rahoja!

KAISA (katsoo ja taputtaa ihastuneena käsiään yhteen): Mitähän vaari sanoisi, jos tietäisi, että me olemme saaneet hänen aarteensa?

KALLE: Me piilotamme sen tänne metsään ja otamme siitä vain tarpeen mukaan rahoja.

KAISA: Mutta jos joku toinen löytää ja vie sen? Kai siitä näkyy tuli joka juhannusyönä.

KALLE: Me vartioimme sen vieressä aina juhannusyöt, ettei kukaan pääse ottamaan sitä. Eikä se muina öinä loistakaan.

(Kuuluu karhun mörinää metsästä.)

KAISA: Hui, kuulehan, Kalle! Mitä tuo ääni on? Onkohan se karhun murinaa? Minne nyt pääsemme pakoon?

(Muristen saapuu samassa metsästä karhu — joku poika musta turkki nurinpäin yllä ja karhunaamio pään ympärillä. Lapset peräytyvät peloissaan tiheikön reunaan.)

KARHU (nousee kahdelle jalalle alkaen puhua): Mr-r-r-mr, kuka täällä aikoo pyssyn ostaa, mr-r-r- ja karhuja ampua, mr-r-r-? Minä isken kypälälläni semmoiset pojat maahan, että menevät mäsäksi, sillä minulla on kahdentoista miehen voima, mr-r-r. (Nostaa uhkaavasti kypäänsä Kallea kohti.)

KALLE (rukoilevasti): Armoa, karhu kulta, älä minua lyö! En minä hyviä karhuja ammu, pahoja minä ammun, sellaisia, jotka karjaa repivät.

KARHU: Mr-r-r, olkoon nyt sitten tällä ker-

ralla armo oikeuden sijassa. Tuolla tulee isäntäni, metsän kultainen kuningas, Tapio, ja hänen emäntänsä, metsän mieluisa muori, Mielikki. He tutkivat ja tuomitsevat teidät. Minä tottelen heidän käskyjään. Mr-r-r.

(*Tapio ja Mielikki tulevat rinnakkain esille, ylään naavapeitteinen turkki, kultainen vyö ja kultakruunu. Tapion vyöllä on kultamiekka ja Mielikin vyöllä kulta-avain. Karhu väistyy sivulle seisomaan.*)

TAPIO (*katsellen aarnihaudan paikkaa, ankarasti*): Kuka on minun rahalippaani täältä vienyt? (*Kalle piilottaa lippaan selkäänsä taakse.*)

KARHU: Mr-r-r, tuolla pojalla on jotakin kädessään selän takana.

TAPIO: Näytä, mitä sinulla on!

KALLE (*näyttäen arkaillen lipasta*): Älkää, hyvä armollinen kuningas minua rangaisko, sillä en tietänyt, että lipas on Teidän! Kyllä minä panen sen takaisin. Päästäkää minut ja sisareni kotiin isän ja äidin luokse!

MIELIKKI: Mitä te, lapset! aioitte näillä rahoilla tehdä?

KALLE: Minä aion ostaa hevosen ja pyssyn.

KAISA: Minä namusia ja koristeita.

MIELIKKI: Koristeet ja namuset ovat lapsille aivan tarpeettomia, vieläpä vahingollisiakin.

TAPIO: Ja sinä, poika, olet vielä liian pieni ajamaan hevosta ja käyttämään pyssyä. Koska olette ilman lupaa ja sopimattomia tarkoituksia varten ottaneet minun aarteeni, käsken minä karhuni antamaan teille kummallekin vitsaa.

KARHU: Mr-r-r, kyllä minä annan, lyönkin oikein karhun kämmenellä. (*Ottaa vitsan ja lähestyy Kallea.*)

KALLE ja KAISA (*yhteen ääneen*): Armoa, armoa! Emme koskaan enää ota toisen omaa!

(*Lasten isä ja äiti saapuvat.*)

ÄITI (*polvistuu Tapion ja Mielikin eteen*): Armoa lapsilleni, armolliset haltiat! Tuo karhu surmaa heidät. Jos he ovat pahaa tehneet, niin me kyllä rankaisemme heitä.

TAPIO (*lapsille*): Kertokaa nyt, lapset, vanhemmillenne, mitä olette tehneet, niin saamme kaikki kuulla!

KALLE: Kun vaari oli kertonut meille, että täällä metsässä on aarnihauta ja siellä aarre, jonka

kuka hyvänsä saa, jos suorittaa määrättyt työt, niin me tulimme tänne ja saimme tämän rahalippaan.

ISÄ: Minne aioitte nuo rahat viedä?

KALLE: Aioimme katkeä ne metsään ja ottaa osan namusiin sekä pyssyyn.

ÄITI: Vai semmoisiin te rahoja panisitte, vaikka meillä ei aina leipääkään ole!

ISÄ: Te olette tehneet suuren rikoksen; olette anastaneet metsänhaltian aarteet ja aikoneet katkeä sen turhuuteen käytettäväksi. Me olemme köyhiä ihmisiä ja usein saamme kärsiä puutetta, mutta emme sentään ole koskaan anastaneet toisen omaisuutta. Emmekä salli lastemmekaan niin tekevän. Metsänhaltialla on täysi syy ja oikeus rangaista teitä. Mutta älkää, armolliset haltiat, kuitenkaan antako tuon karhun raadella lapsiamme!

ÄITI: Kotoinen vitsasauna on heille riittävä ja tarpeellinen rangaistus.

KALLE (*astuen Tapion eteen ja ojentaen lippaan hänelle*): Me olemme tehneet hyvin pahasti ja kärsimme mielellämme rangaistuksen. Tämä on ensimmäinen ja viimeinen kerta, jolloin toisen omaan kajoamme. Tässä on selkäni. (*Kääntää selkäänsä karhuun päin.*) Lyökää nyt, herra karhu!

KAISA (*kääntää myöskin selkäänsä*): Lyökää nyt, herra karhu!

(*Karhu valmistautuu lyömään vitsallaan.*)

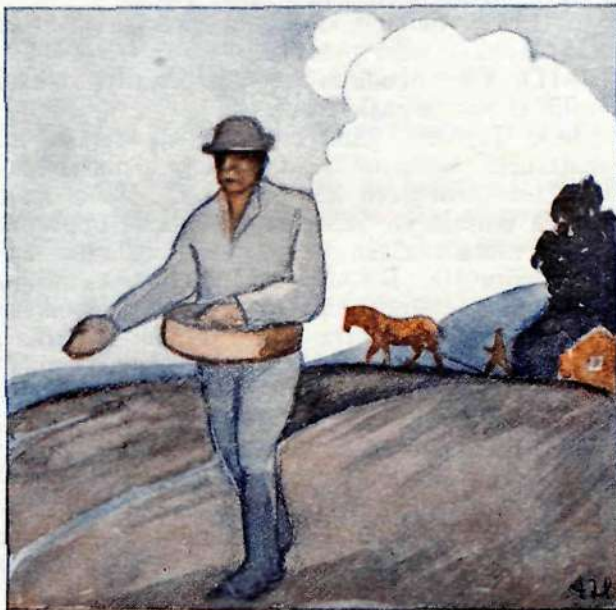
TAPIO (*estäen*): Maltahan vähän, uskollinen karhuni! Koska lapset ovat katuneet rikostaan, saakoot he kaiken anteeksi. Ja koska heidän vanhempansa ovat kelpo ihmisiä ja elävät suuressa puutteessa, lahjoitan minä heille tämän aarteeni, että he voivat kasvattaa lapsensa hyväksi ihmisiksi. Haltiat rakastavat rehellisyyttä, oikeutta ja totuutta, mutta vihaavat vilppiä ja vääryyttä. He rankaisevat väärintekijöitä, mutta palkitsevat oikeuden ja totuuden ystäviä.

Pitäkää hyvänänne tämä metsän aarre ja käytäkää sitä niin, että kaikki saavat siitä onnea ja iloa!

(*Antaa lippaan isälle.*)

ISÄ: Kiitoksia, armolliset haltiat! Me teemme parastamme. Oikeus ja totuus voittoon!

ÄITI ja LAPSET (*yhteen ääneen*): Oikeus ja totuus voittoon!

Oi aika armas lapsuuden.

Kirjoittanut Alfr. Saukkonen. Kuvittanut A. Halonen.

*Oi aika armas lapsuuden,
niin monin kultakuvin
sä lailla lähteen päälyen
suot hetket työn ja hovin!
Käy työt ja leikit rinnakkain,
niin voiman, kunnan kartuttain.*

*Kodissa riemuisin on työ
ja armain leikin lento;
sydämet nuoret sille lyö,
soi lasten laulu hento.
Ken uurastais ei eestä sen,
sit' aina muistais siunaten?*

*Tuo piha pyhä kukkasin,
puu-istutuksin parhain
ja ruohonurmin rehevin
ja rakkain ruusutarhain
niin ihanaksi tulla saa,
ett' on se onnen kultamaa.*

*Ja lähi pihaa pelto on,
mi kysyy voiman kultaa.
Oi mikä miehuus verraton
on möyhentää sen multaa!
Perästä siemenvakkoineen
käy isä kylvöön hartaaseen.*

Niin kerran sadonkorjuukuu
suo sinne tien taas johtaa!
Soi sirpin suihke, hymyy suu,
tvön kultaa kasvot hohtaa.
Jo kelpo lyhteet jälkeen jää,
kun leikkuuväki viilletää.

Myös heinä-ajat helteiset
saa nuorta voimaa koittaa.
Jo ilman päitää tarkenet,
kun heinäsiirkat soittaa
sun miilustamaan niittymaat,
suot, pellot, ahot sekä haat.

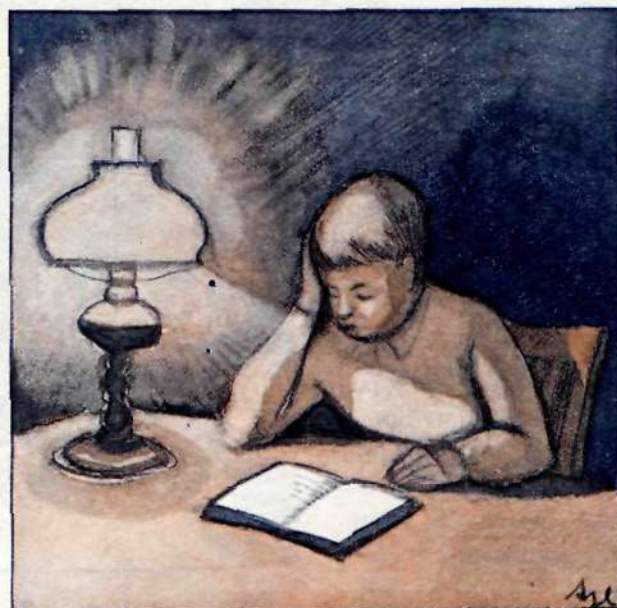
Työn lomaan ihanin on tie
lävitse kotilehdon.
Se veteen vilpoisehen vie
ja keinuun lainekehdon.
Myös kauniit kala-apajat
tien saman käymään kutsuvat.

Sinestä salon sorja soi
puhallus paimentorven,
maa kukkii, karja atrioi
ja huhuu kohtu korven.
Myös marjaretket riemuineen
suo kultaa kesäsydämeen.

Mutt' tarmokansan pojat nää
urheilu-into voittaa.
Suin-päin he maassa myllertää
ja voimaa kivaa koittaa.
On jalkapallo-kisauks
parahin poikain houkutus.

Käy talven hetkin hiihtämään
ja mäenlaskuun huimaan
nuor' polvi, ponsi veressään
se pyrkii tuiskuun tuimaan!
Kun teräs kasvaa tahtohon,
maan, kansan turva siinä on.

Kun hanki hohtaa hopeoin
ja tähtisoihdut palaa,
niin tiedon taika salamoin
se polttaa sydänalaa —
Kas, silloin innoin uhkuvin
nuor' kunto kiintyy kirjoihin!

Helinän helluntailauantai.

Joulupukille kirjoittanut *Aura Jurva*, Kuvittanut *Hilda Flodin*.

Kaikki oli jo kunnossa vastaanottamaan helluntaita, sekä ihmiset että talot. Pihamaat olivat lakaistut puhtaiksi, permannot pestyt, leivät leivotut.

Kotikoivut seisoivat uuden uutukaisissa vihreissä puvuissaan, joita ruskeat, roikkuvat urvut koristivat. Vaahterat kohottivat kellertävinä vastapuhkeamassa olevat lehtensä. Sorsankukat helottivat niityllä, ja tienvieret olivat keltaisenaan reheviä voikukkia.

Helluntailauantaitunnelma oli valmiina, alkukesän herkkä, vienonvihertävä, kuulakkaanvaloisia tunnelma. Ja yli kaiken kohosi uudenkuun kapea keltainen puolikas, sekin tuli katsomaan maanlasten helluntainviettoa, vaikkei sitä juuri kaivattukaan näin valoisana aikana. Ja käki kukkui harvakseen metsän laidassa. Kottaraiset mekastivat vastakylvetyissä puutarhapenkeissä aina etsien einettä pojilleen.

Pieni Helinä kulki pihamaalla paljainjaloin, esiini täynnä tuomen ja pihlajan oksia. Hän oli niin kovin iloinen ja onnellinen, kun oli tällainen tärkeän suuri juhla esillä ja uudet puvut ja pitoruuat ja vie-raat. Hän oli kovin nuori vielä. Jos häneltä ikää kysyttiin, vastasi hän:

— Mansikkain kukkimisaikana täytän kuusi vuotta. Ja hän lisäi usein: — Ainakin silloin, kun kesävieraat saapuivat.

Mutta nopea hän oli kieleltään ja jaloiltaan. Ja pienet, tummat silmät pälyilivät vilkkaina joka suunnalle hänen kulkiesaan edestakaisin helluntaihommissaan.

Takapihalla kenotti sauna savuisena halkovajan vierustalla. Kaiken iltapäivää oli sen ovesta tuprutellut tuima savupilvi, samoin kuin joka talon saunasta. Siellä oli jo kylmä vesisaavi nurkassa valmiina, viileä kuin lähteen silmä, sen vieressä oli sangossa tulikuumaa vettä. Portailla oli kiulu ja ikkunalla saippuanpalanen. Kiukaan mustuneet, pyöreät kivet odottivat löylynlyöntiä pinnalleen saadakseen pihahtaa pikkasen, näyttääkseen vedelle voimaansa, henkiä höyryä. Oljet odottivat pyöreinä, koskemattomina permannolla ja lavolla. Kuiva, käpristynyt vasta penkillä odotti veden valuvan ylitsensä nuortuakseen uudeksi jälleen veden ja lämmön vaikutuksesta. Koko sauna sinänsä odotti, kuunteli ja katseli hiiren hiljaa löylyn lyöjää, saippuan sieppaajaa, vastan vatkuttajaa, oljille oikojaa.

Kuka tulisi ensiksi helluntaisaunaan? Isäntäkö? Emäntäkö? Vaiko kaunein tyttäristä?

Ovi aukeni hiljaa ja pieni, valkea jalka kiipesi yli korkean kynnyksen, sitten toinen, lopuksi lopsasti koko tytön tyllerö permannolle sylillinen vehreitä oksia mukana.

Sauna hymähti nähdessään pienen tulijan. Vanha irvihammas seinärako nauroi itsekseen ja höyry kävi tulijaa vastaanottamaan, suikaten hänelle suuta. Mikä oli mielessä pikku impyellä?

— Tulin tuomenoksia ikkunalle tuomaan, pihlajoita seinän rakosiin ripustelemaan, koivuja korventuneen mallasparven laitaan laittamaan. Jotta sauna olisi kaunis kylpeä, selitti Helinä hehkuvana, tuntien kuumman höyryn.

— Suuret on tuumat pienellä! myhähti kiuas.

Hän kiipesi penkille, pisteli oksia ikkunalle, mutta sitten juolahti mieleen mennä lavollekin, ehtiä ennen muita, tehdä temppuja toisille. Astui askeleen olkiselle portaalle, se kohahti niin kummasti. Helinä katseli ympärilleen pimeässä, hämyisessä saunassa. Sauna vilkutti silmäänsä ja rumeni entistä enemmän, harmaantui aivan harmaaksi.

Helinän sydän vavahti, hän kääntyi taakseen katsomaan. Mikä kohahti penkin alla? Musta mulkoili oljilla. Peikko piili penkin alla, kärsä kurkisti kummasti ylös, nokka kiperä keikkui pimennossa, häntä pieksi permantoa, musta ruho vesisaavin luona. Jo ylös yritti, muljahutti silmäänsä ja liikahti, suoraan ylös Helinään katsahti.

Helinä heitti lehvät sylistään permannelle sikin sokin ja juoksi ulos ovesta, jättäen sen selko seljälleen. Juoksi yli puhtoisen, vasta lakaistun pihamaan, valoisana iltana peikkoa peläten, kuun puoliskon korkealla katsellen. Taakseen vilkaisematta riensi Helinä suoraan tupaan.

Sauna hihitti hiljalleen. Äiti meni tuvasta katsomaan peikkoa, joka helluntailauantaina rohkeni saunaan saapua. Otti kainaloonsa uunin luudan, millä mokoman matkaansa mukiloisi. Katseli, kuunteli! Ei nähnyt mitäkään, ei kuullut kuta-

kaan. Alkoi penkoa penkin alta uuniluudalla. Niin jo tulla tupsahti tuima otus esille permannelle kuhiseviin olkiin. Nosti äiti otuksen uuniluudan nokkaan ja katsoi kotvan kummitusta karvoihin, vei ovelle ovelan.

Niin jo näki nähtävän, tunsi tuttavan. Isän vanha viirinokka virsusaapas se oli jäänyt penkin alle virumaan helluntaiksi. Oli se oudonnäköinen, musta ja möhömaha, kuono käännetty vanhasti ylös. Kaikki purskahtivat kaikuvaan nauruun kummituksen nähtyään uuniluudan nenässä, kirkkaana iltana, puolikuun alla.

Käsi äidin kädessä astui Helinä uudelleen lavalle pestäväksi pehmeällä vastalla, vaahtovalla saippualla ja lämpöisellä vedellä. Äiti pesi hänet, pulmuseen puhtaaksi kaikesta viikon liasta valeli. Pesä puhtaaksi peikkojen pelosta, pahojen painosta, kummitusten kuulemista. Pesä pienimpänsä tuoreeksi, terveeksi, kauniiksi, kuuluksi. Heitti kolme kertaa tilkkasen vettä kiukaaseen, josta kihosi suloinen löyly, ja valeli vedellä vaalean tukan.

Ja saunasta tullen kulki Helinä kiiltoisin poskin ja vilkkain silmin pihan poikki onnellisena vastaanottamaan heleätä helluntaita, puolikuun katsellen korkeudesta ja vastapuhjenneiden koivunlevvien huojuessa helluntaihekkua.

Puuseppä

Puuseppä hän höylää ja höylää vaan
ja nirske ja narske se huoneesta soi.
Mitä teet? — Talon tuolia, pöytää vaan,
niit' ilman kun toimehen tulla ei voi.

Hohohoi, puuseppä sä sukkela mies,
saha sulla on myös, ja voi sua voi,
iso kirveskin on, tuhat muuta kenties,
ja ken tämän jakkaran kaunihin loi?

Puuseppä sä suuri ja ihmeinen,
hepo mulle sä rattaila kulkeva tee,
kun kirkolle muuten mä pääsisi en,
se rattaila sinne mun saattelee!

Iivo Härkönen.

Paimenpojan uni.

Ja pieni paimenpoikanen
hän metsätietä kulki,
hän kulki, kulki kaihoten
ja silmänsä hän sulki.

Hän saapui tarutarhaan näin
ja leikkilehtoon keijuin,
siellä kuningatar kruunupäin
nyt piirissä pyöri leijuin.

Soi simapillit siippojen
ja kaikui kukkakummut,
soi huilut pienten perhojen
ja pörräisten rummut.

Se kuningatar viittoi vain,
ja heti linna laukes,
se paimen kulki, kulki ain',
ja taikaportti aukes.

Siell' löisti kattoin norsunluut
ja valtaistuim väikkyi
kuin aurinko, ja punapuut
ja silkkiseinät säikkyi.

— „Oi paimen, metsää rakastat,
saat lykkylehjat multa,
sun on nää ihmeet ihanat
ja aarre-aittain kulta.

Mut ain' sun täytyy unhoittaa,
ett' oot nyt keijuin luona,
kas muuten kaikki katoaa
kuin kiiltokatin kuona“.

Ja paimen nukkui soittohon
ja näki suurta unta:
hän kuningas nyt keijuin on,
suur' häll' on valtakunta.

Hän kuiskas hiljaa horteessaan:
„Oi, äiti, katso, haassa
ei karjankellot soitakaan,
ma oon nyt keijuin maassa“.

Ja silloin iski salama
ja pitkäinen se paukkui,
pois haihtui näky ihana,
vain paimenkoira haukkui.

Ja paimen heräs mättäällään,
hän näki kotipellot,
kun sedut siinti silmissään,
soi kaukaa karjankellot.

Ja paimen kotiin kulkeissaan
sitä unta itki, mi hukkui,
hän kauan valvoi vuoteellaan
ja kyyneliinsä nukkui.

Larin-Kyösti.

Suvi-illan ihana rauha.

Eikö niin, lapset, että te mielihyvällä katselette ylläolevaa kuvaa? Savolainen taiteilija on kotiseudullaan nähnyt useita tällaisia taloja ja yhtä niistä hän on muutamana suvisena iltahetkenä erityisellä viehätyksellä tarkastellut. Ja hän on luonut siitä kuvan, joka ihastuttaa meidänkin silmäämme. Mikä rauhan ja onnellisuuden hohde loistaakaan siitä meitä vastaan! Karja on palannut laitumeltaan kotoisen savun ääreen, jossa sääsket eivät sitä voi kiusata. Elukat näyttävät niin tyynenturvallisilta tietäessään olevansa ihmisen hoidossa, ja ne haluavat jakaa parhaat antimensa ihmislasten hyväksi. Äiti on kyllä jo tehnyt pitkän päivätyön, mutta iloisena suorittaa hän vielä ilta-askareitaan, joista yhden hauskimista näemme kuvassa. Omenaansa lypsäessään muistaa hän rakkaita lapsiansa, joiden parasta ravintoa on juuri tämä vaahtoisa maito, joka kohisee hänen kiuluunsa. Epäilemättä muistaa hän Mirriäkin, joka pirtissä lipuu kieltänsä, kun hän lypsytä palaa.

Luultavasti kodin lapsetkin ovat olleet karjan luona äidin työtä katsomassa, mutta äiti on sitten arvatenkin

kehoittanut heitä menemään isää vastaan, joka juuri näinä aikoina palaa kotiin töistään vainiolta tai niityltä. Isä on väsynyt pitkän kesäisen päivän ponnistuksista, mutta nähdessään rakkaat lapsensa odottelevan pihamaalla ja rientävän portille häntä vastaan, riemastuu hän ja unohtaa uupumuksensa. Hänen rinnastaan kohoo hiljainen siunaus ja kiitos, ja hän tarttuu lastensa käteen, ja sitten astutaan yhdessä pihamaan yli, nouseaan portaat ja saavutaan rakkaaseen pirttiin, jonne äiti jo ennen lypsylle lähtöänsä on varustanut ilta-aterian pöydälle. Sen ääreen ei kuitenkaan vielä asetauduta, vaan päätetään odottaa sitä hellää olen-toa, joka ravinnon pöydälle kantoi. Hänen läsnäolonsa antaa yhteiselle aterialle oikean herrtaisen tunnelman. Isä siis istahtaa hetkiseksi rahille ja lapset asettuvat hänen molemmille puolilleen, ja sitten jutellaan kaikesta siitä, mitä kukin päivän kuluessa on tehnyt ja kokenut. Ja kun äiti vihdoin saapuu pirttiin, käydään siunaten ateri-oimaan.

Kaikkea tätä ei näy kuvassa, mutta niin tapahtuu tällai-sessa talossa, kun siinä vallitsee suvi-illan ihana rauha.

MYLLYTONTUN MORSIAN

Lastennäytelmä. Joulupukille kirj. Eyvind Sucksdorff. Kuvittanut Rudolf Koivu.

HENKILÖT: Myllytonttu. Keijuprinsessa, hänen morsiamensa. Otsa. Siniikka, Keltano, Puolukka, Mustikka, keijukaisia. Sinisukka, Keltasukka, Punasukka, Mustasukka, tonttuja.

NÄYTTÄMÖ esittää kuusten ympäröimää metsänaukiota. Taustalla vasemmalla suuri kivi. Pääsy näyttämölle katsomosta nähdän oikealta.

Keltano, Keltasukka, Puolukka, Punasukka, Mustikka ja Mustasukka pyörivät piiriä, laulaen:

Heijan heijan heijanjaa,
joutukaa, joutukaa!
Ilta tulee varpaisillaan;
Nukkumatti untuvillaan
kylän lapsilta silmät sulkee ...

Heijan heijan heijanjaa,
tanssikkaa, tanssikkaa!
Jänö nukkuu pensaassansa,
lintu pieni oksallansa. —
Sinitaivaalla kuuhut kulkee ...

Heijan heijan heijanjaa,
joutukaa, joutukaa!
Luodaan Myllypuro jäihin,
päästään Myllytontun häihin ...

(Laulu keskeytyy äkkiä ja piiri hajoaa *Sinisukan* ja *Sinikan* juostessa esiin takaa, oikealta. Kaikki keräytyvät heidän ympärilleen kuuntelemaan.)

SINISUKKA:

Emme häihin pääsekään,
vaikka puro saikin jään
kaikki rattaat seisattain. —
Morsiant' ei löydy vain.

SINIikka (keskeyttää):

Hukkunut on poloinen
silmään puurovadin suuren. —
Tonttu itse kertoi sen
alla pihkakuusen juuren. — (Itkee.)

PUOLUKKA (itkunsekaisesti):

Voi surkeaa, voi kauheaa,
voi pientä keijuprinsessaa,
kun on hukkunut puuronsilmään!
(Keijukaiset nyyhkyttävät.)

PUNASUKKA:

Vaan tontut, toimeen sukkelaan!
Me hänet ylös nostetaan
ja haudataan kukkaruukkuun!

KELTASUKKA:

Siis hakekaamme tikapuut
ja nuorat, lapiot ja muut
ja rientäkäämme kiireimmin
luo Myllypuron myllärin!

(*Tontut* hakevat vasemmalta kuusten takaa lappioita y. m. ja lähtevät nopeasti työkaluineen oikealle, taakse. — *Keltano* noutaa oikealla olevien kuusten takaa katajanoksia, joista *keijukaiset*, istuutuen piiriin lattialle, ryhtyvät solmiamaan seppelettä.)

MUSTASUKKA (mennessään):

Hyvästi, pikku tyttöset!

MUSTIKKA:

Tontulle monet terveiset!

KEIJUKAISET (seppelettä punoessaan Tonttujen mentyä laulavat):

Me solmiamme seppelen
sun, valtjatar, muistokses.
Sen painamme sun kulmilles
kuin kruunun kultaisen.

Ja lumitähden tähtöseen
me liitämme sun viittahas
ja laulamme sun, valtijas,
unehen hiljaiseen ...

KELTANO (katsoen oikealle):

Hsst!

(Kaikki tähyävät oikealle ja kuuntelevat tarkkaavaisesti.)

KELTANO (kuunnellen):

Mi kumma ääni kuuluu metsätieltä?

SINISUKKA:

Kai tuuli siellä katkoi oksan puusta.

PUOLUKKA (kurkistaen oikealle):

Tai jospa peikko hiipielee sieltä?

MUSTIKKA (osoittaen sormellaan):

Vain tikka tuolla takoo lahokuusta.

OTSON ääni (oikealta):

Hum, hum, hum!

(*Tytöt* huudahtavat ja piiloittautuvat nopeasti kiven taakse.)

OTSO (*tulee hitaasti oikealta*):

Hum, hum, hum!
Missä tyttöset on, missä tyttöset on?
Minä laulun kuulin ja palmikot näin
ja juoksin kuin orava tännepäin. —
Missä ihmeen kummassa tyttöset on?
Hum, hum, hum!

(Kulkee ympäri etseen ja tunnustellen, nojaa viimein kiveen ja, katsoen sen yli, huomaa keijukaiset.)

OTSO (iloisesti):

Hum, hum, hih!
Jopa tiedän jo, jopa löysin, jo jo! —
Mua tänään ei peljätä tarvitsekaan,
nyt on joulujuhla, nyt iloitaan!
Tulkaa tanssimaan, tyttöset, tulkaa jo!
Hih, hih, hih! (tanssii.)

KELTANO (nostaen päätänsä kiven takaa):

Sinä veijari taidatkin narrata meitä.

OTSO:

Nyt joulu on, en syö minä teitä.
Mulle mylläriin muori puuroa antoi,
koko suuren vadin hän pihalle kantoi,
ja minäkös söin, ai ai kuinka söin,
minä puuron ja silmän ja vadinkin söin!

(Työt hypähtävät hätäisesti pystyyn kiven takaa ja pitävät toisaan kädestä.)

PUOLUKKA:

Söitkö sinä silmänsikin?

OTSO (tanssien):

Silmän ja puuron ja vadinkin!
Hih, heh, hei!

SINIKKA (*hypähtää Otson eteen ja pui nyrkkiään*):

Sinä olet syönyt prinsessamme,
rakkaan, kultaisen armahamme!
Tuhma, tuhma Otso!

OTSO (iloisena, tanssien):

Minö söin vain puuroa, puuroa, puuroa,
ai hyvää, lämmintä joulupuuroa,
hih, hih, hih!

KEIJUKAISET (*syöksyvät Otson eteen vihaisina, tuuppivat häntä ja huutavat yhtäkaaa*):

Sinä olet syönyt prinsessamme,
rakkaan, kultaisen armahamme,
joka putosi puuronsilmään,
voi, voi, voi... (itkevät):

(Otso pysähtyy totisena kiven taa ja alkaa koetella vatsaansa.

Tontut juoksevat näyttämölle oikealta, ilman työkaluja; heidän seurassaan pitkäpartainen Myllytonttu.)

SINISUKKA (*hätäisesti*):

Emme löytäneet puuroa enää mistään,
vain Otson jäljet näkyivät siellä.
Ne kulkivat lumessa metsätiellä. —
Se prinsessan tainnut on poskeensa pistää.

MYLLYTONTTU (*suruissaan*):

Rakas pieni kultaseni,
omani, ajateltuni,
kauvan, kauvan kaivattuni,
morsiameni, omani...

PUNASUKKA:

Tänne johti Otson jälki.

(Osoittaen oikealle):

Tuossa viimeks nähtiin juuri,
kuinka tassun painamana
katkennut on oksa suuri.

MYLLYTONTTU (*hitaasti itsekseen*):

Tänään myllynrattaat jäätyi,
tänään piti viettää häitä.
Nyt mä koito jäinkin yksin
elon iltahan ikuiseen...

(Keijukaiset lakkaavat itkemästä ja tulevat tonttujen luo.)

KELTANO:

Otso tänne saapui juuri,
iso, pörröinen ja harmaa.
Sill' on vatsa suuren suuri, —
prinsessa on siellä varmaan.

SINIKKA (*osoittaen Otsoa*):

Tuolla Otso kiven luona
muistuttee mielehensä,
miltä maistui joulumuona.

(Tontut huomattuaan Otson, rientävät sen luo ja taluttavat sen keskelle näyttämöä. Otso jää seisomaan tyhjän näköisenä, vatsaansa pidellen. Toiset kerääntyvät sen ympärille.)

MYLLYTONTTU:

Ootko syönyt keijukaisen,
punaposken kaunokaisen,
sievän, pikkuisen prinsessan
puuronsilmässä isossa?

(Otso on vaiti, koettelee vatsaansa.)

PUNASUKKA (*käskevästi*):

Ootko syönyt, ootko syönyt
Myllytontun morsiämen
keskellä jouluiltaa?

OTSO (*onnettomana pidellen vatsaansa, hitaasti sanellen*):

Kyllä täällä jotakin potkii ja raapii
ja nyrkillä hakkaa ja kynsiä ja kaapii. —
(puistaa päätänsä).

Vaan en minä syönyt oo prinsessaa,
enkä mitään elävää muutakaan.

(Myllytonttu ja Sinisukka koittelevat Otson vatsaa.)

SINISUKKA (*totisena*):

Sun vatsasi on avattava,
ja taiten tarkoin tutkittava!

OTSO (*surkeasti*):

Vaan jos ma kuolen, oi, ohoi!

»Heijan heijan heijanjaa, joutukaa, joutukaa!»

KELTASUKKA (vakuuttavasti):

Et jouluna sä kuolla voi.

MYLLYTONTTU:

Niin, Otso, joulurauha kattaa maan.
Sä pahaa teit, se kohta sovita,
tai muuten et saa rauhaa konsanaan!

OTSO (itseksensä):

Se maistui pahalta, se prinsessa!

»Sinä olet syönyt prinsessamme...»

MYLLYTONTTU:

Ken pahaa tekee, kärsiä myös saa sen;
siis seuraa meitä tuonne kuusten taa!

MUSTASUKKA (lohduttaen):

Me neulomme sun vatsas kiinni taasen.

(Myllytonnttu, Mustasukka ja Sinisukka alkavat kuljettaa Otsoa metsään oikealle.)

OTSO (totisena):

Vaan puuroani ette ottaa saal!

(Toiset seuraavat poistuvia näyttämön oikeaan laitaan saakka mihin pysähtyvät katselemaan Otson jälkeen.)

MUSTIKKA (huolissaan):

Vaan jospa prinsessa on kuollut jo...

PUOLUKKA (iloisemmin):

Niin kukkaruukkuun haudan laitamme.

PUNASUKKA:

Ja Otson mahaan pannaan sammakko!

KELTASUKKA:

Ja katajia sinne taitamme!

»Taivaan joulutähdet kirkkaat kimmeltää...»

PUNASUKKA (kurkistaen metsään):
Kas, nyt ne paksun turkin auki sai.

PUOLUKKA:
On siellä jotain valkeaista kai.

SINIKKA (osoittaen sormellaan):
Nyt sieltä hyppäs jotain liikkuvaa!

KELTANO (iloisena huudahtaen):
Se prinsessa on varmaan!

KAIKKI (iloisina, taputtaen käsiään):
Prinsessa!!!

(Prinsessa ja Myllytonttu rientävät iloisina tanssien ja hypellen katsojien keskitse. Toiset piirittävät heidät, tytöt syielevät, pojat kättelevät Prinsessaa. Mustasukka ja Sinisukka tulevat oikealta, heidän jäljestään Otso pienentynein vatsoin. Nopeasti järjestytään piiriin, keijut ja tontut parittain, Prinsessa, Myllytonttu ja Otso ison piiriin keskelle.)

KAIKKI (tanssivat laulaen):
Taivaan joulutähdet kirkkaat kimmeltää,
myllyn ratas seisoo, puron kattaa jää.
Tonttu morsionsa kotiin kuljettaa,
myllyhuonehessa tanssi liehuu,
heija reija reija heipparallaa!

MYLLYTONTTU (huutaen iloisesti):
Nyt mennään myllyyn tanssimahan häitä!

(Piiri hajoo ja kaikki rientävät parittain käsitysten taakse oikealle Esirippu laskee samassa.)

»Tontut juoksevat näyttämölle.»

Kaksi pikkuista lintua.

Joulupukille kirjoittanut ja kuvittanut K. E. Kivirikko.

Syysmyrskyt olivat kaataneet metsää Hämeen harjuilla. Kuusia ja mäntyjä makasi maassa pitkällään, joku koivukin oli katkennut toisten painosta. Männykannot seisoivat siellä täällä pahasti pirstottuina, ja monta sylvä arvokasta tukkipuuta oli mennyt hukkaan. Mutta kuuset, joiden juuret leviävät pitkin maata, olivat kaatuessaan nostaneet ison maakamarankin pystyyn. Siitä oli sadevesi huuhtonut pienemät kivet ja soran paljastaen käppyräiset juuret, jotka muodostivat mainioita piilopaikkoja hämähäkeille ja monille hyönteisille.

Tuommoiseen piiloisaan komeroon oli peukaloispari tehnyt ison palleroin pesänsä hennoista kuusenoksista ja sammalista ja muovailut syrjään pyöreän aukon, josta paraiksi sisään mahtuivat. Pesä keksittiin sattumalta. Siinä puun yli mentäissä kuului omituista särinää kuusen juurelta aivankuin kahvimyllyä jauhettaissa, ja sen päästi pieni, ruskea lintu, jonka pyrstötypäkki oli omituisesti pystyssä. Se kumarteli, keikutti itseään sinne tänne, ritisi sitä kiihkeämmin, mitä lähempänä oltiin, ja selvästi saattoi huomata, että se oli huolissaan poikasistaan. Vastenmielisesti se lensi pois vähän matkan päähän, mutta tuli takaisin heti, kun rauhanhäiritsijä poistui. Sitä saattoi siinä tarkastaa ihan läheltä, ja semmoista tilaisuutta ei useasti satu, sillä harvoin peukaloisen nähdä saa, vaikei se itse perin harvinainen olekaan.

Peukaloinen on hippäisen jälkeen koko Europan pienin lintu, painaa ehkä 7 grammaa. Se on erinomaisen tuuheahöyheninen ja näyttää niinollen paksummalta kuin mitä se itseasiassa onkaan. Kun se lisäksi on ruskea väriltään, ei ole ihmekään, että joku renkimies tai lystikäs talonpoika on ristinyt sen tupakkamälliksi, jonka nimen se monessa paikassa on saanut pitää. Päältä se on tummempi, alta vaaleampi, hienosti poikkijuovainen, ja silmän päällitse kulkee kapea, keltainen juova. Nokka on pitkä, kaareva ja suippokärkinen. Kirjavat siivet ovat lyhyet ja kuperat. Puunjuurien seassa ja risukasassa se liikkuu kuin hiiri, katoaa pitkäksi aikaa näkyvistä ja kurkistaa taas jostakin raosta.

Kukapa uskosi että peukaloinenkin on muuttolintu; mutta meren ulapallakin se joskus syksyllä laivaan ilmestyy siipiänsä lepuuttamaan. Joskus

leutoina talvina niistä joitakin jää Etelä-Suomeen kevättä odottamaan. Tänne tultuaan ne valitsevat oleskelupaikoikseen risukkoisen metsän, ja koiras innostuu laulamaan puolisolleen iloista lemmentiserrystä, joka kuuluu aika kauas. Sitten alkaa pesäpaikan valinta, joksi puunjuuret oivallisesti soveltuvat. Pesänteko vaatii viikkokausia, mutta sitte se onkin oikea mestariteos. Vaakasuoran kuusen oksan alta irroitetaan notkeita, tasapaksuja riip-paoksia, ja niistä tehdään runko, johon sitten punotaan vihreitä sammalia. Aukon ympäri on kaarrettu oksia ikäänkuin kehukseksi.

Kun pesä sitten on valmis, munii naaras siihen toistakymmentä pyöreähköä, valkeata, ruskeapilkkuista munaa, joista kymmenen päivän perästä kuoriutuu pieniä, alastomia poikasii. Kun ne jo ovat emonsa näköisiä ja lentoonkykeneviä, ne kapuavat pesällensä tai istuvat pesän ympärillä olevilla juurilla odottaen emolta ruuaksi pieniä hyönteisiä ja toukkia. Siinäkin pesässä, josta edellä

kerrottiin ja joka tässä on kuvattukin, oli yhdeksän poikasta, jotka lähtivät lentoon pyöreästä aukosta hajaantuen sinne tänne. Mutta vanhemmat ritisivät huolissansa siinä lähettyvillä, ja kohta poikaset olivat pesäjuurilla koossa jälleen. Emon tuodessa ruoka-annoksen nokassansa ne väristivät siipiänsä kuin variksenpoikaset, aukoivat suutansa ja ritisivät minkä jaksivat. Se oli pienten kääpiöiden perhe-elämää metsässä, kaukana ihmisasunnoista.

*

Toinen yhtä mielenkiintoinen lintu on puukiipijä. Senkin pesä oli harjun takana olevassa notkossa tuskin sadan metrin päässä edellisestä. Pitkä, hieno vihellys ilmaisi puukiipijän siellä asustavan, eikä kauaa tarvinnut odottaakaan, kun jo näimme pienen linnun kapuavan puurunkoa pitkin, pysähtyvän hetkiseksi katselemaan, kapuavan taas ja viimein heittäytyvän isoon koivunkantoon, jonka rosoinen kuori oli melkein riipuksissa. Sinne se kantoon katosi, mutta lensi taas pian pois, koska poikanen oli saanut sen hyönteisannoksen, jota se tullessansa nokassansa kantoi. Mutta lintu pelkäsi pahinta, ei lentänytkään kauas, ja kohta siihen ilmestyi toinenkin, iso hämähäkki suussansa. Koi-

vun kaarnalla kasvoi jäkälää monenväristä: ruskeata, mustaa, harmaata ja valkoista, ja halkeamatkin olivat ihan mustia. Ei noita lintuja ollut siinä niinkään helppo huomata, kun ne valkean vatsapuolensa kuorta vastaan painoivat. Niiden selässä on juuri niitä samoja värejä kuin koivun kaarnassa; epämääräisen harmaat ja mustat täplät muodostavat pitkitäisiä juovia, jotka täydellisesti sulautuvat ympäristöön, ja yläperän ruskea väri muistuttaa lahoa puuta. Paikallaan ollen näitä lintuja ei juuri eroita lainkaan, ja paikallaan ne ovat silloin, kun ne pelkäävät.

Läheltä sai näitäkin tarkastaa, sillä kannossa kuoren ja puun välissä oli pienokaisten koti, vanhempien kallein omaisuus. Puukiiپیجän nokka on, kuin peukaloisenkin, pitkä kaareva ja niin kaita, että sillä pienimmästäkin halkeamasta saa hyönteisen, munan ja toukan siepattua. Varpaat ovat pitkät, kynnet terävät ja käyrät. Ja kun kiiپیجä-

nen ja riipuksissa olo ei ole niinkään helppoa, on puukiiپیجän, kuten tikankin, pyrstö tankeasulkainen, reunasulat keskisuljia lyhyemmät, suipot ja

alaskaartuneet. Puukiiپیجä siis tavallansa istuu pyrstöllään. Kesät talvet se metsissämme kiertää hippiäisen ja tiaisten seurassa tuhohyönteisiä ja niiden toukkia hävittäen.

Kuori oli kannosta irrallaan noin kuuden senttimetrin verran, ja tämän välikön olivat linnut täyttäneet kuivilla kuusenoksilla ja katajan kuorella. Miten monta kertaa ne olivatkin saaneet nokassansa roskia kantaa ennenkun muodostui vankka alusta, jolle saattoi rakentaa! Pesäsyvennys oli hienoa katajan kuorta, ja lisäksi muutama höyhen, ja tällä alustalla lepäsi tiheään sulottuna kymmenen pientä poikasta. Ei siis ihme, että vanhemmat olivat huolissansa.

Myöhemmin nähtiin pirteitä kiiپیجöitä runsaasti samalla paikalla.

Lumihiutale.

Taas uinahtaa saa syys,
lumihiutale, sun hellään hyväilyys.
Sa tullen maille pitkän pimeyden
syttytät sydämen.

On suuri siunaus
tuo lohtu, sisimpäsi luottamus:
Elämän Herra johtaa kulkijaa
syysöistä talven taa.

Pehmeihin hankiin jäät.
Kun vaihtuu leudot, pyryt, pakkassäät,
closi ihme, lohtu loputon,
yhäti yhtä on.

Sa tuiskutuulehen,
kepeä keiju, kiidät leikkien,
sä säteilet, kun päivä tervehtää,
valo, ete'ää.

Mut toukokuinen koi
kun Pohjan maita kerran purppuroi,
kun lounaan alta yli vuorien
tuulahdus hiljainen

tuo kevättoivehet,
sä silloin kyyneleenä syleilet
säteitä vielä aamuauringin
pudoten purohon.

Vie virrat sinivöin
sua sitten Pohjolasta päiv'n, öin
merihin, maihin tuntemattomiin —
kesiinkö kaukasiin?

En teitäs tunnekaan;
sinua siunaten mu muistan vaan,
ja kesäyönä kuulto kultainen
tuo sulle kiitoksen.

Oskari Kuitunen.

